

จรรย์บุชา
๒๕๕๓

ດານິຍປູບາ ໒໕໕໗

ฉานียปูชา ๒๕๕๓

พระราชสังวรญาณ (พุทธ ฉานโย)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๕๓ จำนวน ๒๕,๐๐๐ เล่ม

เรียบเรียง : ดร. ดาราวรรณ เต็มอุดม

ปก : เซาว์ อิศว

ISBN : 978-616-7140-04-9

ท่านที่ต้องการหนังสือ ฉานียปูชา กรุณาเตรียมซอง ขนาด ๖ x ๙ นิ้ว พร้อมติดแสตมป์ ๖ บาท จ่าหน้าซองถึงตัวท่านเอง ส่งมาที่
ดร. ดาราวรรณ เต็มอุดม ๒๕๖ มิตรภาพ ซอย ๑๕
ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐

ผู้ที่ต้องการร่วมทำบุญในการจัดพิมพ์ กรุณาโอนเงินเข้า
บัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ สาขานนมิตรภาพ จังหวัดนครราชสีมา
หมายเลขบัญชี ๖๖๖-๒ ๑๓๕๖๘๘-๗
ชื่อบัญชี ดร. ดาราวรรณ เต็มอุดม (เพื่อการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะของ
หลวงพ่อดุจ ฉานโย)
หรือส่งธนาณัติ สั่งจ่าย ปณ. อัมพวัน ถึง ดร. ดาราวรรณ เต็มอุดม
ตามที่อยู่ข้างบน

พิมพ์ที่ บริษัท ชวนพิมพ์ 50 จำกัด

๕๑๓/๑๒๔ ซอยเจริญสุขนิทวงศ์ ๓๗ (วัดเพลงวิปัสสนา) ถนนเจริญสุขนิทวงศ์
แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร. ๐-๒๕๑๒-๕๔๖๐ โทรสาร ๐-๒๕๖๔-๖๕๕๗ มือถือ ๐๘-๙๖๗๕-๓๕๒๒
นายจิโรจน์ ตรีสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๓

โครงการอุทยานธรรมบูชาตนหลวงพ่อกุศล ธานีโย

เป็นโครงการที่พัฒนามาจากโครงการ “ฐานิยานุสรณ์สถาน อุทยานธรรมปฏิบัติ” ซึ่งคณะศิษยานุศิษย์ นำโดย พระครูคุณสารสัมพันธ์ (สมาน ชิตมาโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าศรีถาวรธรรม ได้ริเริ่มไว้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยได้ริเริ่มรวบรวมทุนในการก่อสร้างไว้จำนวนหนึ่งแล้ว แต่เนื่องจากยังขาดความพร้อมในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านทุนทรัพย์ จึงสามารถดำเนินงานได้เพียงการปรับปรุงกุฏิของหลวงพ่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์บริหาร ซึ่งขณะนี้แล้วเสร็จไปประมาณ ๗๐%

บัดนี้ หลวงพ่อได้มรณภาพไปแล้วเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ จึงควรที่พวกเราคณะศิษย์จะร่วมแรงร่วมใจ ช่วยเหลือโครงการนี้สำเร็จลุล่วง เพื่อให้เป็นแหล่งสืบสานมรดกธรรมของหลวงพ่อ

- วัดวะภูแก้วเป็นวัดแห่งแรกที่หลวงพ่อก่อสร้างไว้
- ด้วยความผูกพันกับสถานที่แห่งนี้ หลวงพ่อกจึงปรารถนาอยู่เนืองๆ ว่า “วัดวะภูแก้วจะเป็นที่สุดท้ายของหลวงพ่อ”
- วัดวะภูแก้วได้รับการจารึกไว้ในคำขวัญของอำเภอสูงเนินว่า “แดนธรรมวะภูแก้ว”
- กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งให้เป็น “ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และกระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศให้เป็น “ศูนย์เผยแพร่ศีลธรรมของกรมการศาสนา” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการอบรมพัฒนาจิตเยาวชน ข้าราชการ และภาคเอกชน ต่อเนื่องมากกว่า ๒๐ ปี ปีละกว่าหมื่นคน

โครงการอุทยานธรรมบูชาตนหลวงพ่อกุศล ธานีโย ประกอบด้วย

๑. โบกขรณ์ธรรมเจดีย์ ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานประติมากรรมรูปเหมือนขององค์หลวงพ่อกุศล
๒. ลานธรรม ขนาด ๕๐๐ ตารางเมตร ในบรรยากาศร่มรื่นท่ามกลางสวนป่าและขุนเขา
๓. พิพิธภัณฑ์บริหาร ซึ่งแวดล้อมด้วยสวนพฤกษศาสตร์ที่รวบรวมพันธุ์ไม้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วย “พุทธ” และ “แก้ว” หลากหลายชนิด

ที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์

พระอธิการอุทัย สิทธิโร	วัดเขาใหญ่เจริญธรรมญาณสัมพันธ์โน
พระครูชัยเขตคณานุรักษ์	เสนาสนะป่าประดู่
พระปลัดกิตติ ดิกขวิโร	วัดวะภูแก้ว
พระมหาธีรนาถ อัครศีโร	วัดป่าภูผาสูง
พระปลัดจางสว่าง อากาศโร	วัดป่าศรีถาวรธรรม

ที่ปรึกษาฝ่ายฆราวาส

นายกอบชัย ซอโสติกกุล
นายนิวัฒน์ ปรากฏณ์วัฒน์
รศ. ไพพรรณ พรประภา
นายสุวัฒน์ จึงวิวัฒนาการณ์
นายสาคร สุขศรีวงศ์

คณะทำงาน

นายดิศกร กุณธร	หัวหน้าโครงการ	นายประเวศ ไชยวงศ์	งานจัดภูมิทัศน์และ สิ่งแวดล้อม
ผศ.ดร. สามารถ จัปโจร	งานประติมากรรม	นายกิตติชัย ตริรัตน์วิชา	งานประติมากรรม
นายสัญญา พันธุ์ใสว	งานพิพิธภัณฑ์บริหาร	ดร. ดารารวรรณ เต็นอุดม	เลขานุการโครงการ

ด้านหน้า

ด้านหลัง

(ขนาดเท่าจริง)

บวชเชิญร่วมบริจาคสมทบทุนในการก่อสร้าง ด้วยการโอนเงินเข้าบัญชี

“วิฑูระกัณฑ์ เพื่อโครงการอุทยานธรรม พุทธคุณหลวงพ่อดุสิต ปาณิโย”

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขากอนนนิตรภาพ (นครราช-
สีมา) เลขที่บัญชี ๖๖๖-๒๔๕๐๑๕-๐

● กรุณาส่งหลักฐานการโอน (Slip) พร้อมชื่อ ที่อยู่
และหมายเลขโทรศัพท์ มาทางโทรสาร หมายเลข ๐๔๔-
๒๑๑๘๘๘

● เพื่อเป็นการตอบแทนน้ำใจและอนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่าน โครงการฯ ขอมอบวัตถุ
มงคลซึ่งหลวงพ่อดุสิตได้อธิษฐานจิตไว้ก่อนมรณภาพ

- ผู้บริจาคตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะได้รับเหรียญนวลหะรุณี “ปัจฉิมอธิษฐาน” ๑ องค์ (มีอยู่ ๑๐๐ กว่าเหรียญเท่านั้น)
- ผู้บริจาค ๕๐๐ บาท แต่ไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท จะได้รับเหรียญหรือพระผงรุ่นอื่นๆ ที่หลวงพ่อดุสิตอธิษฐานจิต ตั้งแต่ปี ๒๕๒๖-๒๕๕๑

ตำนานเหรียญรุ่น “ปัจฉิมอธิษฐาน”

...หลวงพ่อดุสิตให้สร้าง ...หลวงพ่อดุสิตออกแบบเอง

..อธิษฐานจิตก่อนมรณภาพประมาณ ๓ เดือน

วันหนึ่ง (ประมาณปี ๒๕๓๗) หลวงพ่อดุสิตได้เรียกข้าพเจ้าเข้าไปพบและสั่งว่า “ไปสร้างรูปเหรียญหลวงพ่อดุสิตไว้แจกเด็ก ๆ ที่มาอบรมที่วิฑูระกัณฑ์เพื่อเป็นที่ระลึก”

ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจ เพราะไม่เคยได้ยินหลวงพ่อดุสิตให้สร้างรูปเหรียญสักที มีแต่คนโน้นคนนี่มาขออนุญาตจัดทำ ซึ่งท่านก็อนุญาตบ้าง ไม่อนุญาตบ้าง ข้าพเจ้าได้กราบเรียนว่า “ไม่เคยสร้างพระสักที แล้วจะทำได้อย่างไร”

หลวงพ่อดุสิตหีบเหรียญรุ่นหนึ่งให้ดู แล้วบอกว่า “ไปทำที่เจ้านี้แหละ เขาทำสวยดี” จากนั้นท่านก็จัดการออกแบบให้เสร็จ โดยแจกแจงรายละเอียดว่า “ทำรูปร่างเป็นเสมาคว่ำ ด้านหน้าทำรูปหลวงพ่อดุสิตในท่านั่งสมาธิ ด้านหลังมีธรรมจักร พร้อมทั้งจารึกธรรมว่า กุเล ชกฺขจฺจา ปจฺจายินิ (ผู้เคารพนบขอบผู้ใหญ่ในตระกูล เป็นผู้เจริญ)” แล้วก็หีบไม้บรรทัดมาวัด “เอากว้างเท่านี้ สูงเท่านี้ละ”

ข้าพเจ้าได้จัดสร้างเหรียญดังกล่าว คราวละ ๑๐,๐๐๐ เหรียญบ้าง ๕,๐๐๐ เหรียญบ้าง ไว้แจกเด็ก ๆ ตามที่ท่านสั่งไว้ หมดยุคเมื่อไรก็สร้างเพิ่ม ท่านก็เมตตาอธิษฐานจิตเดี่ยวให้ทุกครั้ง จนกระทั่งรุ่นสุดท้ายหมดไปเมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้าพเจ้าไม่กล้าสร้างเพิ่ม เพราะเห็นว่าช่วงนั้นท่านอาหารหนักแล้ว แต่ท่านอนุญาตให้ทำเพิ่มอีก ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจทำเพิ่มอีก ๕,๐๐๐ เหรียญ หลวงพ่อดุสิตเมตตาอธิษฐานจิตให้เป็นครั้งสุดท้าย ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ก่อนท่านมรณภาพ ๓ เดือน

ดร. ดารารวรรณ เต็นอุดม ผู้บันทึก

สารบัญ

	หน้า
➤ ผู้ไม่ตื่นยศ	๑
➤ ถวายวิสาขนาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๒
➤ ถวายวิสาขนาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ	๔
➤ ประชาธิปไตยของนักการเมืองไม่เหมือนของพระ	๖
➤ ประชาธิปไตยแบบพระไม่เหมือนชาวบ้าน	๘
➤ จริยธรรมสำหรับผู้ให้บริการประชาชน	๙
➤ วินัยของครอบครัว	๑๐
➤ เคล็ดเรียกพ่อบ้านกลับบ้าน	๑๑
➤ อุบายไล่ผี	๑๒
➤ บวชทั้งทีเอาดีให้ได้	๑๔
➤ อุบายลดทิวลิปมานะของนักบวช	๑๖
➤ พระสงฆ์ควรเป็นผู้เสียสละ	๑๘
➤ กฎหมายบ้านเมือง-กฎหมายคณะสงฆ์	๒๐
➤ ผิดศีล ๕ เปอร์เซ็นต์ของความเป็นมนุษย์ลดลง	๒๑
➤ หาประโยชน์จากกิเลส	๒๒
➤ หัตถะหน้าให้เป็น	๒๓
➤ ศีล ๕ คือผู้ควบคุมกิเลส	๒๔
➤ ประโยชน์ของศีล ๕	๒๕
➤ ศีล ๘ เหมาะกับชีวิตฆราวาสหรือไม่	๒๖
➤ วิบัติ! แม้ทำกรรมกับพ่อที่ไม่ได้เลี้ยงดู	๒๗
➤ ตกอับ เพราะไม่ยอมรับพ่อ	๒๘
➤ ราคานี้พ่อผิดต่อลูก	๒๙
➤ อย่าเพลินทำบุญกับพระ แล้วลืมพ่อแม่	๓๐

๗ สวตมณต์ทุกครั้ง อย่าลืมแม่เมตตา	๓๒
๗ ทำไมจึงได้ยินเสียงสวตมณต์ตอนกำลังเคลิ้มหลับ	๓๓
๗ ภาวนาด้วยบทสวตมณต์	๓๔
๗ สวตมณต์ ภาวนา เป็นเรื่องเดียวกัน	๓๖
.....	
๗ เทศน์สอนตัวเอง	๓๗
๗ หลวงพ่อคิดอย่างไรกับการอบรมเด็ก ๆ ที่วัดวะภูแก้ว	๓๘
๗ ครูตั้งใจสอนนักเรียนเป็นการสะกดจิตปลุกเสกเด็ก	๓๙
๗ นักภาวนา ให้ระวังจิตได้สำนึก	๔๐
.....	
๗ ภาวนา “พุทโธ”	๔๑
๗ สมาธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ	๔๒
๗ สติคือวิชาตัวตนที่สุด	๔๔
๗ ทุกสิ่งเป็นอารมณ์จิตของผู้ทำสมาธิภาวนาได้ทั้งนั้น	๔๕
.....	
๗ ทำไมจึงเกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติ	๔๖
๗ ทำไมทำสมาธิพอจิตสงบแล้วรู้สึกเจ็บหน้าอก	๔๗
๗ ทำอย่างไรเมื่อจิตเสื่อม	๔๘
.....	
๗ หลงจิต คิดแยกดินแดน	๔๙
๗ วิธีแก้สัญญาวิปลาส	๕๐
๗ จิตปรุงได้ตั้งใจปรารถนา	๕๒
.....	
๗ ธรรมะคือเรื่องชีวิตประจำวัน	๕๓
๗ รอยต่อระหว่างจิตไม่ว่างกับจิตว่างเป็นอย่างไร	๕๔
๗ นานาอาการของสมาธิ	๕๖
๗ หลักปฏิบัติขั้นยอดที่สุด	๕๗

๑๖	กายหลับ จิตตื่น	๕๘
๑๗	อย่าสำคัญมั่นหมายกับความรู้อันจิต	๕๙
๑๘	พลังฌาน-พลังสติ	๖๐
๑๙	ทำความเข้าใจเรื่องสังขาร	๖๒
๒๐	รู้ด้วยตัวเอง แก้ด้วยตัวเอง	๖๔

๒๑	คำสั่งหลวงปู่เทศก์เรื่องวัดถุมงคล	๖๖
๒๒	หลวงพ่อกับหลวงปู่มั่น	๖๘
๒๓	คำสอนหลวงปู่เสาร์	๗๐
๒๔	หลวงปู่ฝั้นสอนให้พิจารณาทุกข์ตอนป่วย	๗๒

๒๕	ภูมิของพระอริยบุคคล	๗๓
๒๖	ทำไมพระโสดาบันไม่เข้าพระนิพพานทันที	๗๔
๒๗	ภูมิจิตพระอนาคามี	๗๖
๒๘	ภูมิที่แตกต่างกันของพระอรหันต์	๗๘
๒๙	พระอรหันต์ยังร้องไห้ ยังโกรธอยู่หรือ	๗๙
๓๐	จิตแยกจากอารมณ์	๘๒

๓๑	ปัญญาพระปัจเจกไม่กว้างขวางเท่าพระพุทธเจ้า	๘๔
๓๒	พระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าคิดมากกว่าปุถุชน	๘๕
๓๓	บารมีของพระพุทธเจ้าไม่เท่ากัน	๘๖
๓๔	การสร้างจิตให้มีพลังตามหลักของพระพุทธเจ้า	๘๗

ร่วมสนับสนุน โครงการอบรมพัฒนาอิฐ

และ

โครงการอุทยานธรรมบูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย

ณ วัดวะภูแก้ว อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ สาขานนมิตรภาพ

๑. บัญชี วัดวะภูแก้ว เพื่อโครงการอบรมพัฒนาอิฐ

เลขที่ ๖๖๖ ๒ ๓๘๔๒๙ ๔

๒. บัญชี วัดวะภูแก้ว เพื่อโครงการอุทยานธรรมบูชาคุณหลวงพ่อพุธ ฐานิโย

เลขที่ ๖๖๖ ๒ ๔๕๐๑๕ ๐

เมื่อโอนเงินแล้ว กรุณาโทรสารสำเนาใบโอน พร้อมชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ ไปที่หมายเลข ๐๔๔-๒๑๑๘๘๘ (เพื่อการจัดส่งของที่ระลึกไปให้)

รับชมโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ช่อง **Luangtabua**

ทางไทยคม-๒/๓ (C-Band)

- ตั้งค่า **symbol rate** ที่ ๐๑๔๔๕
- ตั้งค่า **Frequency** ที่ ๐๓๘๐๑ MHz
- ให้ **Polarity** เป็น HOR.
- ให้ **FEC** เป็น ๗/๘

รับฟังทางสถานีวิทยุ **FM 103.25**

และดูทาง Internet ที่

www.Luangta.com

ดูประวัติและธรรมบรรยาย หลวงพ่อพุธ ฐานิโย

และการอบรมพัฒนาอิฐ ณ วัดวะภูแก้ว ที่

www.thaniyo.com

ผู้ไม่ตื่นยต

หลวงพ่อรู้สึกเฉยๆ ไม่เห็นกระตือรือร้นกับพวกยศฐาบรรดาศักดิ์ ใครจะใหญ่จะโตเพียงใด แค่นี้ มั่นก็ไม่ตื่น มั่นเฉยๆ เวลาเฝ้าในหลวง เขาทั้งหลายนี่บางที่ตัวสั่น ไอ้เรานี้ก็เฉยๆ นี่ยั้งนึกเสียใจอยู่

ที่วัดหนองจรเข้ สมเด็จพระเทพฯ รับสั่งถาม

“เวลานี้ท่านเจ้าคุณไปอยู่ที่ไหน”

“ที่ไหนประชาชนเขาต้องการก็ไปอยู่ที่นั่น”

“เอ้อ! ดี ไม่ติดถิ่น”

ที่นี้มานึกภายหลัง เอ้! เรานี้เล่นลี้ลับกับเจ้านายหรือเปล่า

๕

ตอนที่ท่านเสด็จมาวัดป่าสาละวัน ท่านถามปัญหาโน่นนี่ เวลาเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว ท่านเจ้าคุณเทพวราลังการท่านบอกว่า

“อ้อย! ผมอัครจารย์หลวงพ่อบอกคำถามที่ในหลวงรับสั่งถามนี้ พวกผมคิดไม่ออกเลย ทำไมหลวงพ่อบอกท่านถามจบปั๊บ ตอบปั๊บ”

พอขึ้นประโยคแรกนี่ คำตอบมันขึ้นมาแล้ว แล้วมันขึ้นมาอย่างที่เราไม่ต้องคิด บางทีพอแค่ประโยคนั้นไป คำถามนี้ไปปั๊บ มันเชิงจะรู้ว่าต่อไปท่านจะถามอะไร

ในหลวงท่านทรงเป็นบุคคลช่างคิดค้นคว้า นักวางแผน นักวิชาการ เพราะพระองค์ใช้พระทัยคิดอยู่ไม่หยุดยั้ง การคิดด้วยความตั้งใจนี้มันก็เป็นเรื่องของสมาธิ ถึงแม้จะรับสั่งถามเกี่ยวกับเรื่องโลกก็ตาม แต่ก็มีคุณธรรมแฝงอยู่ทุกคำถาม

ถวายวิสาขนาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คราวนั้นไปที่ขอนแก่น อันนั้นคล้ายๆ กับว่าท่านนึกผูกปัญหาขึ้นมา ท่านทรงปรารภขึ้นมาว่า

“เมื่อสักครู่นี้ นั่งมาในเครื่องบิน มันนึกคิดขึ้นมาว่า คฤหัสถ์ที่สำเร็จพระอรหันต์แล้ว ทำไมจึงต้องต่วนนิพพานเสียภายใน ๗ วัน พระอรหันต์ท่านก็ปล่อยวางเบญจขันธ์หมดแล้ว จะอยู่ไปจนชั่วอายุขัยไม่ได้หรือ” ท่านรับสั่งถาม

เราก็มานึกว่า ตำรานี้ พระองค์ศึกษามากมาแล้ว เอาตำรา มาตอบนี่คงจะเอาตัวไม่รอด ก็เลยขอถวายพระพรว่า

๒ “ขอถวายพระพร พระมหาบพิตร อาตมภาพขอพระราชทาน
วโรกาสถามปัญหาพระมหาบพิตร”

“พระคุณเจ้าจะถามอะไรก็ถาม ถ้าตอบได้ก็จะตอบ ตอบไม่ได้ก็ต้องโยนคืนให้พระคุณเจ้าเป็นผู้ตอบ”

ก็เลยถวายพระพร

“พระมหาบพิตร แร่ธาตุต่างๆ ในจักรวาลนี้ ในเมื่อมันมาบรรจบกันเข้า มันเกิดระเบิดหรือสลายตัวมีไหม มหาบพิตร”

ท่านบอกว่า “มี”

“อันนั้นเป็นกฎธรรมชาติของแร่ธาตุไซ้ใหม่”

“ใช่”

“ถ้าอย่างนั้น คฤหัสถ์ซึ่งสำเร็จพระอรหันต์แล้วต้องนิพพานภายใน ๗ วัน ก็เป็นกฎธรรมชาติของความเป็นพระอรหันต์ เป็นเช่นนั้น คุณธรรมความเป็นพระอรหันต์จะไปสถิตอยู่ในสันดานของคฤหัสถ์นั้นไม่ได้ ต้องนิพพานภายใน ๗ วันถ้าไม่อุปสมบท อันนี้คือ

กฎธรรมชาติ อาตมภาพถวายคำตอบอย่างนี้ พอได้รับความหรือไม่วะมहाบพิตร”

“แจ่มดี”

“ขอถวายพระพร ทำไมพระมहाบพิตรจึงรับสั่งถามอาตมภาพอย่างนี้”

“กระผมไปทางภาคเหนือ ไปถามครูบาอาจารย์ทางเหนือ ท่านตอบว่าพระอรหันต์ท่านเบ็หน่ายในเบญจขันธ์ จึงได้ถ้วนนิพพานเสียภายใน ๗ วัน จึงทำให้สงสัยว่า พระอรหันต์ท่านก็ปล่อยวางหมดแล้ว ยังจะมีความเบ็หน่ายด้วยหรือ จึงได้พกเอาปัญหามาถามพระคุณเจ้า”

แล้วท่านพระราชทานข้อคิดเอาไว้อันหนึ่งว่า

“เรื่องอุบายการแก้จริต ๖ พระคุณเจ้าน่าจะเรียบเรียงบทความไว้ให้ดี แล้วก็อัดเทปแจกจ่ายให้ญาติโยมเขาได้ฟัง”

ที่นี้เราก็ยังไม่มีปัญญาทำ

ถวายวิสัยนาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

คราวหนึ่งไปที่หัวหิน มีรับสั่งให้ไปสนทนารธรรมโดยเฉพาะ
เข้าไปสู่ที่เฝ้า ในหลวงก็รับสั่งว่า

“คราวนี้ยกให้เป็นหน้าที่ของสมเด็จฯ เป็นผู้เรียนถาม”

พอได้เวลา สมเด็จฯ ท่านก็เริ่มต้นด้วยโครงการศิลปาชีพของ
พระองค์ โดยทรงปรารภขึ้นมาว่า

“ดิฉันไปแนะนำให้ชาวบ้านเขาปลูกหม่อนเลี้ยงไหม บาบไหม
พระบางองค์ท่านบอกว่าขอบิณฑบาตเสีย มันเป็นบาป พระคุณเจ้า
จะเห็นว่าอย่างไร”

หลวงพ่อก็ไม่ถวายพระพรท่านตอบว่าบาปหรือไม่บาป ก็เลย
ถวายเป็นกลางๆ ไป

“พระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นพระมารดา
ของปวงชน หน้าที่การอบรมสั่งสอน ถ้าผู้ที่เป็นมารดามีหน้าที่อบรม
สั่งสอนให้กุลบุตรกุลธิดาได้รู้จักการประกอบกรทำมาหาเลี้ยงชีพ
อะไรที่มันจะเกิดประโยชน์ก็ต้องแนะนำพร้าสอนไปตามแนวทางที่
คิดว่ามันเป็นการถูกต้อง เช่นอย่างทรงแนะนำให้เขาปลูกหม่อน
เลี้ยงไหม ก็เป็นคำแนะนำอันหนึ่ง ในเมื่อเขาทำลงไปแล้ว เขารู้จัก
เอาประโยชน์ของเขาเอง ปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่ว่า อย่าไปช่วยเขาต้ม
ตัวหม่อนตัวไหมในหม้อน้ำร้อน”

ท่านก็รับสั่งว่า “อย่างนั้นไม่เคยทำ”

“ถ้าไม่เคยทำก็ไม่เป็นบาป แค่แนะนำให้เขาทำอย่างนี้ๆ พอ
เขามองเห็นประโยชน์ที่จะพึงได้ เขารู้จักเอาประโยชน์ของเขาเอง
อาตมภาพขอถวายพระพรว่าไม่เป็นบาป เช่นเดียวกับอาตมภาพ
เป็นนักเทศน์ ไปเทศน์ที่ไหน ใครต้องการผลประโยชน์ในปัจจุบัน ให้

ยัตถลักขรธรรม ๔ ข้อเป็นหลักปฏิบัติ ข้อที่สำคัญที่สุดก็คือ อุฏฐานสัมปทา จงหมั่นขยันในการประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ ที่นี้หมายความว่าเวลาไปเทศน์ที่ไหน คนที่มาฟังเทศน์ มีข้าราชการ ตำรวจ ทหาร พ่อค้า ประชาชน ในจำนวนคนทั้งหลายเหล่านั้นก็มีอาชีพต่างๆ กัน และในจำนวนคนเหล่านั้นแหละ บางทีอาจจะมีความโง่ที่จนกว่าที่สุดมาร่วมฟังเทศน์อยู่ด้วย ในเมื่อเขาฟังเทศน์เอาตมภาพแล้วว่า ให้หมั่นขยันในการประกอบอาชีพตามหน้าที่ของตนเอง เพื่อว่ามหาโจรเขาเกิดความเสื่อมใส นักจิ้งกบปล้นขยันจับปล้น คนลักเล็กขโมยน้อยก็ขยันมากขึ้น คนขี้ฉ้อขี้โกงก็เพิ่มการโกงการขี้ฉ้อมากขึ้น สงสัยว่าเอาตมภาพจะตคนรทตายเลย”

ในหลวงปล่อยเท้าออกมาเลย ทรงพระสรวลเสียงดังก้องจนดังลงมาถึงข้างล่าง

๕

พอถึงเวลา เขาเตือนไว้ว่าเวลาเสวยพระกระยาหาร ๓ ห่อมครึ่ง พอดูนาฬิกา ๓ ห่อม ก็เลยถวายพระพรลา

พอลงมาข้างล่าง พวกองค์กรทั้งหลายที่อยู่ข้างล่างต่างก็รุมถามกันมา ไปจี้เส้นในหลวงอย่างไรถึงได้ปล่อยเท้าออกมาอย่างแรง ไม่เคยมีนะในประวัติศาสตร์

ตอนนั้นไปสนทนาอยู่ตั้งแต่ ๑ ห่อม จนกระทั่งถึง ๓ ห่อม ใช้เวลา ๒ ชั่วโมง ไม่ทราบว่าคุณทำอะไรบ้าง จำไม่ได้ จำได้แค่ตรงนี้

ประชาธิปไตยของนักการเมืองไม่เหมือนของพระ

หลักประชาธิปไตยของหลวงพ่อก็ไม่เหมือนใคร ประชาธิปไตยของนักการเมืองคือการรวมหัวกัน ฉันไม่ชอบชี้หน้าผู้ว่าราชการจังหวัด ฉันก็รวมหัวกันขับไล่ ร้องเรียนให้เจ้านายเบื้องบนสั่งโยกย้ายลักษณะอย่างนี้ไม่ใช่ประชาธิปไตย แต่เป็น *เผด็จการหมู่*

๕ แต่ประชาธิปไตยพระอย่างหลวงพ่อนี้ หลวงพ่อมีความห่วงใยในพระพุทธศาสนา กลัวพระพุทธศาสนาจะเสื่อม หลวงพ่อศึกษาธรรมวินัยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ จนมีคุณธรรมบ้างพอสมควร แล้วเอาคุณธรรมแจกจ่ายให้ประชาชนได้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ แล้วก็ไม่เคยกังวลว่าใครจะทำบาปทำกรรมอะไร ไม่เคยกลัวใครจะตกนรก กลัวแต่ตัวเองจะตกนรก เพราะฉะนั้น จึงพยายามสร้างความดี สร้างความดีจนกระทั่งความดีมันเต็มพร้อมแล้ว มันจะล้นออกเหมือนน้ำเต็มตุ่ม เวลานี้มีคนไปศึกษาธรรมะ ไปถามปัญหา แต่เขายืนยัน แต่ยืนยัน ๖ ทุ่ม ไม่เว้นแต่ละวัน

อันนี้เพราะอะไร เพราะเราสร้างเนื้อสร้างตัวของเราให้มีคุณธรรมพร้อม

ดังนั้น ชาวบ้านทั้งหลายคิดจะสร้างบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตย มันอยู่ที่ตรงนี้ ใครที่มีลูกมีหลานกำลังเรียน เร่งให้แก่เรียนให้จบ เมื่อเรียนจบแล้วให้หางานทำ บางทีพ่อแม่อาจมีหนี้สินส่งลูกเรียน ให้เขาหาเงินใช้หนี้ใช้สินแทนพ่อแม่ เสร็จแล้วให้เขาเก็บหอมรอมริบเพื่อสร้างเนื้อสร้างตัวให้เป็นหลักเป็นฐาน เมื่อเขาสร้างเนื้อสร้างตัวมีที่ดินเป็นของของตน มีบ้านเป็นของของตน มีงานมี

การทำ มีรายได้เลี้ยงตนและครอบครัวให้สบาย ไม่มีหนี้สิน เมื่อเป็นเช่นนั้น เขาก็เป็น *อิสระ* ไม่ต้องตกเป็นทาสของเจ้าหนี้ แล้วก็ไม่ต้องไปหลบหน้าหลบตาว่าเจ้าหนี้เขาจะตามทวง เมื่อเป็นเช่นนั้น เขาก็เป็นใหญ่

อริปไตย แปลว่า *ผู้เป็นใหญ่* ไม่ได้หมายความว่า เป็นใหญ่เหนือเทวดาอินทร์พรหมที่ไหน มันเป็นใหญ่ เป็นอิสระ เพราะตัวเองช่วยตัวเองได้ ยังแถมรัฐบาลได้เก็บภาษีรายได้จากผลประโยชน์ที่เราแสวงหามาด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นเราก็เป็นใหญ่ คนทั้งหลายมารวมกลุ่มกันเข้า เรียกว่า *ประชา* เมื่อประชาพวกนี้มีแต่ผู้เป็นใหญ่ จึงรวมความว่าเป็น *ประชาอริปไตย* อันนี้เป็นแผนการสร้างประชาอริปไตยให้มีในบ้านเมือง

ประชาธิปไตยแบบพระไม่เหมือนชาวบ้าน

การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง สำคัญอยู่ที่ การศึกษา บ้านเมืองเราพากันร่ำร้องหาประชาธิปไตย แต่ถ้าเราไม่ ให้ การศึกษาแก่กุลบุตรของเรา ให้มีวิชาความรู้ ความสามารถในการ ทำมาหาเลี้ยงชีพ ประชาธิปไตยจะไม่เกิดขึ้นในบ้านในเมืองเรา

เพราะฉะนั้น หลักการสร้างประชาธิปไตยแบบพระๆ มัน อาจจะแตกต่างจากของชาวบ้าน

ประชาธิปไตยของชาวบ้าน เขาจะรวมหัวกันเป็นกลุ่มเป็น พวก ไม่ชอบชี้หน้าใคร เขาก็ร่วมกันเดินขบวนขับไล่ อันนั้นเข้าใจ ว่า ตามความรู้สึกของพระนี่ การรวมหัวกันขับไล่ผู้ที่เราไม่ชอบใจ มันจะกลายเป็นการเผด็จการหมู่

๕

แต่ประชาธิปไตยของพระมันอยู่ที่ตรงนี้ อยู่ที่ต่างคนต่างตั้ง หน้าตั้งตาประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ

ยกตัวอย่างเช่น กุลบุตรที่อยู่ในวัยการศึกษา ไปศึกษาอยู่ใน สังกัดของสถาบันนั้นๆ ต่างคนต่างตั้งใจศึกษา นึกว่าพ่อแม่ส่งไปเรียน เราต้องตั้งใจเรียน เรียนให้มันจบ พอเรียนจบแล้วตั้งหน้าตั้งตา ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ สร้างหลักฐานของตนเองให้มันคง ให้ มีที่ดินเป็นของของตน มีบ้านเป็นของของตน มีรถยนต์นั่งไปทำงาน มีรายได้เลี้ยงตนและครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข เราก็เป็นใหญ่ ปลอดภัย นี้ปลอดภัย

อิทธิพล แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ ใครเป็นใหญ่ เป็นใหญ่เราเอง นั้นแหละ เพราะเราช่วยตัวเองได้ทุกวิถีทาง เราก็เป็นใหญ่ หลายคน เข้ารวมกันเป็นหมู่เป็นพวก ก็เป็นกลุ่ม เป็นหมู่ *ประชา* ก็แปลว่า หมู่พวก *ประชาธิปไตย* แปลว่า กลุ่มคนเป็นใหญ่ คนที่เป็นอิสระแก่ ตัวเอง ไม่ตกเป็นทาสแห่งเจ้านี่ เราก็อยู่เย็นเป็นสุขสบาย

จริยธรรมสำหรับผู้ให้บริการประชาชน

จริยธรรมก็มีกฎเกณฑ์ของท่านอยู่แล้ว จริยธรรมของผู้บริการประชาชน มันจะมีอะไรดียิ่งไปกว่าพรหมวิหาร ๔ ให้มีความรัก ความเมตตาปรานี

แผนการที่เราจะสร้างความรัก ความเมตตาปรานี มันอยู่ที่ตรงไหน

ศีล ๕ กับ พรหมวิหาร ๔

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขบริการประชาชนด้วยความรัก ด้วยจิตเมตตา

วินัยของครอบครัว

สังคมที่มีความเจริญมั่งคั่งและมั่นคงจะต้องมีวินัย บ้านเมืองใด ครอบครัวใด ไม่มีวินัย บ้านเมืองนั้น ครอบครัวนั้นเสื่อมวินัยของครอบครัว เคารพ เชื่อฟัง บูชา พ่อแม่ปู่ย่าตายาย

วินัยของชาวจีนนี้ดี ปู่ย่าตายายตาย เขาไปสร้างฮวงซุ้ยเอาไว้ ถึงปีมา เขาพาลูกพาหลานไปกราบไปไหว้ อันนี้คือวินัย คนตายแล้ว ไปกราบไปไหว้ทำไม ไปไหว้ผีหรือ เขาไม่ได้ไหว้ผี เขาไหว้บุญคุณปู่ย่าตายายพ่อแม่ของเขา แล้วก็ป็นศุนย์รวมจิตใจของลูกหลานในวงศ์สกุลนั้น โตแล้วต่างคนต่างไป ต่างไปหาอยู่หากิน ปีหนึ่งนัดกันมารวมที่จุดนี้ครั้งหนึ่ง พี่น้องได้เห็นหน้าเห็นตากัน ก็ไม่ลืมกัน มันต้องคิดให้มันซึ้งๆ

๓๐

คนไทยเราเนี่ย พ่อแม่ตายแล้วมาก่อเจดีย์ เกะกะวัดวาอารามไปหมด เสร็จแล้วไม่เห็นมีใครมากกราบมาไหว้ พระคอยนั่งบั๊งสกุลอยู่ ก็ไม่เห็นมีใครมาบังสกุลสักที คนจีนนี้ ถึงรอบปีมา เขาต้องทำของเขาเนาะ ปีหนึ่งเขาทำ ๒-๓ วัน วันเซ็งเม้ง ตรุษจีน สงกรานต์ นี่เขาก็ทำของเขา

หลวงพ่อก็ถือว่าเป็นลูกหลานในตระกูลสุรพัฒน์ เมื่อก่อนถึงปีมานี้ เขาต้องมาเรียกไป เวลานี้ คนรุ่นเรา คนเฒ่าคนแก่ตายไปหมดแล้ว ยังเหลือแต่รุ่นลูกรุ่นหลานก็ไม่ค่อยได้คิดถึง

เตลิตเรียกพ่อบ้านกลับบ้าน

พ่อบ้านไม่ค่อยเข้าบ้าน เมียขีปน มันรำคาญ มันก็ไม่ได้ไปเที่ยวเกอร์อะไรหรอก ไปทำงานกลับคำเหนื่อย เมียก็ปน นอกจากปนแล้ว มันยังดำด้วย มันรำคาญ มันก็ไปหานอนอยู่บ้านเพื่อนบ้านฝูงอะไรไป เมียเกิดเดือดร้อนขึ้นมาว่าผัวไม่กลับบ้าน ไปหานายสิงห์คำ ลูกศิษย์ที่เคยบวชอยู่ในวัด ไปถามว่ามีของดีไหม

“ของดีอะไร จะเอาไปทำไม”

“พ่อเด็กน้อยมันไม่ค่อยอยู่บ้านอยู่ช่อง”

“อ้อ! มี”

ไอสิงห์มันก็ไปควักเอาสีผึ้งสีปากอยู่ในเขียนหมากแม่มันใส่ตลับให้ แล้วบอกว่า

“อันนี้ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องนะ ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้อง มันก็ไม่กลับ”

“เสียให้ปฏิบัติอย่างไรก็ได้ทั้งนั้น”

“ถ้าสมมติว่าเขามาบ้าน แกอย่าบ่นอย่าว่าเขา พอเขามาวันหนึ่งเท่านั้นแหละ ตอนรับขี้สูกเขาให้ดี พอวันหลังมา เขามาแล้วเราไม่บ่น เขาจะต้องมาบ้านแน่ๆ เราก็อาบน้ำอาบท่า แต่งเนื้อแต่งตัวให้ลูกให้เต้า ทำกับข้าววางไว้ที่โต๊ะอาหาร พอเขามาก็รับสิ่งรับของจากมือเขาแล้ว ก็ยื่นลูกให้เขาอุ้ม พอเขามาหนึ่ง ก็ช่วยถอดถุงน่อง รองเท้าให้เขา แล้วชวนให้เขาอาบน้ำ ชวนรับประทานอาหาร แล้วก็สีผึ้งนี้ก็ไปสีปากเสียให้ดี ยิ้มเก่งๆ”

๕-๖ วันหลัง ไปบอกว่า “อาเฮีย สีผึ้งนี้ไปได้มาจากไหน ทำไมตีพิเศษนักหนา”

“เธอปฏิบัติถูกต้อง ไม่ดำไม่บ่นเขา เขาก็ต้องกลับมาบ้าน”

อุปายโสฬ

ท่านอาจารย์ดีเล่าให้ฟัง ผีขุนบาลไปเข้าคน เขานิมนต์ท่านไปไล่ ท่านจะท่องมนต์บทไหน พอขึ้นต้น มันท่องจบไปก่อนหมดจนไม่มีมนต์จะท่อง ก็นึกถึง “อิติบิโส ถอยหลัง” พอท่อง อิติบิโส ถอยหลัง มันท่องไม่ได้ มันก็เลยยอม ยอมออก

จึงมาคิดว่า โอ! สมัยเป็นเด็ก ๆ นี้ เขาห้ามศพผ่านหน้าบ้านใคร เจ้าของบ้านรีบพลิกบันได พลิกเอาหลังบันไดออกมา เขาทำเคล็ดถามผู้เฒ่าผู้แก่ว่าทำอย่างนั้นเพื่ออะไร เขาบอกว่า ถ้าพลิกบันไดแล้วผีมันขึ้นไม่ได้ เลยมานึกถึง อิติบิโส ถอยหลัง ของหลวงปู่ดีนี่ พอท่องกลับนี้ มันจะท่องตามไม่ได้ มันยอม เพราะฉะนั้น ท่องไว้เลย อิติบิโส ถอยหลัง

๑๒

หลวงพ่อบอกเก็บเอาเคล็ดเล็กๆ น้อยๆ อย่างนี้ ซึ่งมันเป็นความจริง ก็อย่างผีที่มันเข้าสิงคนที่บ้านหนองจะบก หลวงตามีท่องมนต์บทไหนขึ้นมา มันท่องจบไปก่อน หลังจากหลวงตามีไล่ไม่ออก เขาก็เอามาที่นี้ หลวงพ่อก็ตะคนให้มันฟัง พอเทศน์จบ มันออก ให้ส่วนบุญมันแล้ว มันออก

พอหลังจากนั้น มียายคนหนึ่งผีสิงเป็นประจำ มาจากสระบุรี พอมาก็มาเล่าโอดครวญให้ฟัง ไม่ทราบกรรมเวรอะไร อยู่ๆ วิญญาณก็มาสิงมาทรง เลยบอกว่า ไหน ให้มาทรงดูสิ ที่นี้พอมันทรงแล้ว ก็ไม่ได้ถามหรือว่า แกเป็นใคร มาจากไหน ก็เทศน์ให้มันฟัง พอเทศน์จบ แม่เมตตา แล้วก็อุทิศส่วนกุศลให้มัน บุญกุศลอันใดที่ข้าทำบุญมา ข้าอุทิศให้เจ้า เจ้าอนุโมทนาบุญนี้ ไปเกิดดีมีสุขเสีย พอ

พูดจบ มันขยับๆๆ ไปถึงประตู ไข้ประตูนี้ ปกติเราดึงแทบจะไม่ออก
มันตบปังทีเดียว ประตูเปิดอ้า เสร็จแล้วฝีกก็ออก ไม่ทราบว่ามันมา
กวนอีกหรือเปล่า

แม่ไข้ไก่ที่แปดริ้วเหมือนกัน พอเทศน์ให้ฟังจบ มันออก แม่
ไข้ไก่นี้ ถามลูกชายมันเรื่อย มันมาอีกหรือเปล่า ไม่มาเลย หลวงพ่อ
เมื่อก่อน พอแกนั่งสวดมนต์ เข้ามานี้ มันจะมาสิงทุกที่ ตอนที่ฝีกสิง
บ่อยๆ นี้ หน้าแกหมองคล้ำ พอฝีกไม่มาแล้ว ผ่องใสอ้วนพีขึ้น
เพราะฉะนั้น แม่เมตตาเรื่อยๆ นี่ดี

บวชทั้งทีเอาตีให้ได้

คนที่มาบวชกับหลวงพ่อนี้ หลวงพ่อจะสอบถาม เคยบวชมาไหม ถ้าเป็นข้าราชการลามาบวชแล้วก็สึกไป รับบวช แต่ถ้าคนที่บวชมาได้ ๑๐ พรรษา ๒๐ พรรษา ถ้าสึกไปแล้ว มาขอบวชอีก หลวงพ่อจะไม่รับเลย คือ บวชมา ๑๐ พรรษา ๒๐ พรรษา ก็ยังเอาตัวรอดไม่ได้ แล้วกลับมาบวชอีก มันก็ครีเอเก่านั้นแหละ

๓๔

อย่างมีหลวงตาองค์หนึ่ง บวชมา ๒๐ กว่าพรรษา สึกไปมีครอบครัว ภายหลังนี่ก็มาบวชอีก มาบวชแล้วก็มาอยู่ที่วัดป่าสาละวัน มาบอกว่า อยากจะได้เงินสร้างมูลนิธิให้คณะสงฆ์ หน้าที่อุปัชฌาย์ ก็ยกถวายหมด แยกเงินไปทีละ ๒-๓ แสน แล้วยังไม่พอใจ ยังไปสร้างเหรียญ ก็มานั่งขายเหรียญตัวเอง หลวงพ่อก็อ่า เอาไปขายโน่น กภาพสิทธิ์ของท่านเด้อ เคียด หาวว่าหลวงพ่อไล่ ก็เลยหนีไป เตียวนี้ ประณามวัดป่าสาละวัน กูไม่ไปเหยียบมันอีกแล้ววัดป่าสาละวัน

หลวงพ่อนี้ เพื่อนฝูงมันเกลียดชังหน้า เพราะขัดผลประโยชน์ เขา ใครจะทำอะไร มาซื้อมาขายนี่ ขัดขวาง ถ้าอยากเป็นพ่อค้า สึกไปค้าเสียให้มันเต็มที อย่ามาอาศัยผ้าเหลืองเป็นพ่อค้าพ่อขายอยู่ นี่ มันไม่ดีหรอก

หลวงพ่อนี้ เดือน...เดือนหมู่ หลวงพ่อก็คือเป็นคนที่ไม่มีเพื่อนอยู่ในระดับต่ำๆ การศึกษาก็น้อย ตระกูลก็ต่ำ เป็นลูกชาวไร่ชาวนา ก็เดือนหมู่ว่า พวกเรานี่ บวชเข้ามาแล้วต้องศึกษาธรรมวินัย ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้มันเหนือคนทั้งหลาย ถ้าเราอ่อนข้อแล้วจะเป็นที่ดูถูกดูหมิ่นของชนชั้นปัญญาชน ได้แต่คำนี้แหละเดือนหมู่กันอยู่

หลวงพ่omanั่งวิจัยคนอยู่นี้ คนระดับที่มีฐานะดี มีการศึกษาสูง พวกนี้สละมาบวชแล้วรู้สึกว่าจะเอาจริง พวกคนระดับกลางๆ นี้ก็พอใช้ได้ แต่หากว่าคนระดับที่มีการศึกษาดำ ฐานะต้อย เข้ามาแล้วพอได้รับความสุข ลืมตัว เพราะฉะนั้น คนอีสานเราโดยทั่วๆ ไปนี้พากันยากกันจน เพราะได้ดีแล้วลืมความหลัง พอมีอะไรขึ้นมาหน่อย มีรถยนต์รับส่งคนโดยสารจากอำเภอไปบ้านนอก มีลูกมีเต้า ไม่มีใครเรียกลูกตัวเองว่า อาเสีย ตัวเองเรียกเอาเอง

อุบายลตทฎฐิมานะของนักบวช

เอาตัวอย่างท่านอนรุฑฐะ ภาคฺคุ กิมพิละ อุบาสี ชวนกันไปบวชพร้อมกัน พอเวลาจะบวช ๓ กษัตริย์ อนรุฑฐะ ภาคฺคุ กิมพิละนี้เป็นกษัตริย์ เป็นราชโอรสของตระกูลศากยะ ส่วนอุบาสีเป็นคนใช้ พอไปถึงสำนักของพระพุทธเจ้า ทั้งสามท่านทูลขอให้พระพุทธเจ้าอุปสมบทให้อุบาสีก่อน พระพุทธเจ้าตรัสถามว่าทำไมจึงทำอย่างนั้น ท่านทั้งสามกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า อุบาสีเป็นคนใช้ในราชสำนัก ในเมื่ออุบาสีบวชก่อน ท่านจะเป็นผู้อาวุโส พวกเราจะได้กราบได้ไหว้ท่าน สมัยที่เป็นฆราวาส อุบาสีนี้ถูกทั้ง ๓ กษัตริย์ใช้หัวปักหัวปำ เรียกว่าเป็นขี้ข้า ว่าอย่างนั้นเถอะ พอตอนบวช ให้อุบาสีบวชก่อน ๓ กษัตริย์นี้กราบไหว้ท่านอุบาสี

๒๖

“พวกข้าพระองค์นี้เป็นลูกกษัตริย์ บวชอุบาสีก่อน เราจะได้กราบได้ไหว้ เป็นอุบายลตทฎฐิมานะ ชัดตติยมานะ พวกกษัตริย์นี้ถือตัวถือตนว่ามีตระกูลสูง พออุบาสีคนใช้มาบวชก่อน เราจะได้กราบได้ไหว้ จะได้ลตทฎฐิมานะ เพราะในความรู้สึกของพวกข้าพระองค์ เห็นว่าทฎฐิมานะความถือตนถือตัวเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ”

เพราะอาศัยเหตุนี้ ในเมื่อพระเจ้าพระสงฆ์ พระนวกะ มาบวชแล้วต้องปรนนิบัติอุปัชฌาย์อาจารย์ การปรนนิบัติอุปัชฌาย์อาจารย์ได้ดิบได้ดีอะไร ไม่ใช่ทำให้ครูบาอาจารย์มีหน้ามีตา มีบริษัทบริวารห้อมล้อมคอยปรนนิบัติ ไม่ใช่อย่างนั้น เป็นอุบายลตทฎฐิมานะ นักบวชนี้ ถ้ายังมีทฎฐิมานะมันก็ไม่ไปไม่รอด

อัญชลี กรณีโย คุณสมบัติของพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่แท้จริงนี้มืออ่อนไม่อ่อน จะยกขึ้นกราบขึ้นไหว้พระเถระผู้อาวุโส ไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็คล่องแคล่ว ไม่มีทฎฐิมานะ ไม่ใช่เสแสร้ง

ทำด้วยความจริงใจ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ จึงได้ชื่อว่า *อัญชลี กรรมโย*
 ที่นี้พระสงฆ์ทั้งหลายไปแปล *อัญชลี กรรมโย* ไปเข้าข้างตัว
 เอง พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับกราบรับไหว้ของคนอื่น อันนั้นเข้าใจผิด
 เลยทำให้ตัวเองนี้เป็นผู้วิเศษไป

สุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรงต่อคำสอนของพระพุทธองค์

อุชุปฏิปันโน ปฏิบัติตรง ตรงต่อมรรคผลนิพพาน

ญายปฏิปันโน ปฏิบัติเพื่อความรู้อย่างเห็นจริง

สามีจิปฏิปันโน ปฏิบัติชอบยิ่ง

ยทิทัง จัตตาริ ปุริสยุคานิ อัญญะ ปุริสบุคคลา

เอสะ ภควโต สาวกสังโฆ นี้คือสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า

อาหุเนยโย ท่านแปลว่า ควรแก่ของอันเขาพึงนำมา แต่
 หลวงพ่อเปลี่ยนเป็นว่า เพราะพระสงฆ์มีคุณงามความดีพร้อมที่จะ
 ถ่ายทอดให้คนอื่น *อาหุเนยโย* เป็นผู้ควรชักชวนบุคคลอื่นเข้ามา พอ
 เข้ามาแล้ว เรามีทั้งอามิส มีทั้งธรรมะ เรียกว่า *อามิสปฏิสันถาร* ให้
 ที่นั่ง ให้น้ำให้ท่า *ธรรมปฏิสันถาร* สามารถแสดงธรรมทำให้เข้าใจหลัก
 ธรรมะคำสั่งสอน จึงเป็นผู้ควรชักจูง ชักชวนคนอื่นเข้ามาวัดมาวา

ปาหุเนยโย เป็นบุคคลผู้ควรต้อนรับแขก เพราะมีธรรม
ปฏิสันถาร อามิสปฏิสันถาร

ทักขิเนยโย เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน

อัญชลีกรรมโย เป็นผู้ที่มีมือไม้อ่อน กราบไหว้ได้
 ทุกคนที่มีคุณธรรม หรือพระสงฆ์ผู้อาวุโส เพราะฉะนั้น

อนุตตรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ จึงสมควร
 เป็นเนืองนาบุญของโลก

ธรรมะบางอย่าง พระเจ้าพระสงฆ์ก็ไปดี
 ความหมายเข้าข้างตัวเอง

พระสงฆ์ตัวเป็นผู้เสียสละ

พระสงฆ์เป็นผู้เสียสละ ไม่ใช่รู้จักแต่กินกับเอา มีคนกล่าวว่า พระสงฆ์ไทยนี้รู้จักแต่กินกับเอา แต่ไม่รู้จักคำว่า “ให้”

พระสงฆ์ควรจะใช้ธรรมะเผยแผ่เทศนาสั่งสอนประชาชน ให้เข้าใจัมมะธัมโม ไม่ใช่มาสร้างเครื่องรางของขลัง ซึ่งเป็นเรื่องไสยศาสตร์ เอามากลบบกลื่อนคำสอนของพระพุทธเจ้า ในเมื่อพระองค์ใดเข้าใจอย่างนี้ แสดงว่าเข้าใจศาสนาถูกต้อง

๓๘

ครูบานี้ ถ้ายินดีเฉพาะปัจจัย ๔ ที่โยมมีศรัทธาถวาย เร่งข้อวัตรปฏิบัติให้มันเคร่งข้้นมา เข้าใจว่ามันคงจะไม่ลำบาก ศรัทธาของประชาชนนี้ อย่าว่าแต่เอาอิฐเอาปูนมาสร้างโบสถ์ สร้างวิหาร เสาศาลานี้จะเอาทองมาตีหุ้มเหลืองอร่ามก็ย้งได้ สมัยนี้ คนศรัทธาไม่ใช่ย่อยเลย

สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ยั่งยืนไม่มีใครคิด เคยไปพูดในที่ประชุมมหาเถรสมาคมคณะธรรมยุต บอกว่าคณะสงฆ์ควรมีทุนบำรุงการศึกษา การเผยแผ่ ซึ่งเป็นกองกลางของคณะสงฆ์ เขาก็เริ่มเหมือนกัน แต่ได้เพียงล้านกว่าบาท คณะสงฆ์ธรรมยุตภาคอีสานก็ตั้งเค้ากันเอาไว้ว่า ให้พระสังฆาธิการสละเงินค่านิตยภัตปีละ ๑ เดือน ปราบกฏว่ามีเงินอยู่ล้านเศษ เราให้ไปล้านหนึ่ง มีอยู่ ๒ ล้านเศษเท่านั้น

ครูบารวยๆ นี้ ทำไม่ไม่คิดอย่างนี้บ้างน้อ! ศาสนาพุทธเข้ามาสู่เมืองไทยระหว่าง พ.ศ. ๓๐๓ หลังจากพุทธปรินิพพานแล้ว ๓๐๓ ปี เวลานี้ศาสนาพุทธก็มาอยู่ในเมืองไทย ๒,๒๔๑ ปี คณะสงฆ์แห่ง

ประเทศไทยควรจะมีทุนบำรุงพระพุทธศาสนา ๒,๒๔๑ ล้านบาท แต่ที่นี่ไม่มีสักสตางค์ ใครรวยก็ไปเที่ยวประจบเอาหน้าเอาตากับเจ้านาย จะคิดว่าเราจะตั้งทุนเอาไว้ให้คณะสงฆ์จัดการศึกษาปริยัติธรรมหรือบำรุงพระศาสนา呢 ไม่เคยมีใครคิด

หลวงพ่อกุมาอาศัยเมืองโคราชนี้ไม่เสียชื่อนะ ขนาดชี้ทุกข์ชี้ยากนี้ ยังอุตส่าห์ช่วยคณะสงฆ์ไปแล้ว ๕ ล้านบาท แล้วเอาไปทำอย่างอื่น ไปก่อเจดีย์สูงจรดท้องฟ้า ไปสร้างแต่วัดถู่ ถ้าหากว่าคณะสงฆ์มีทุน ๒,๒๔๑ ล้านบาทนี้ ผาภวนาคารเอาไว้กินดอก เอาดอกมาบำรุง แค่นั้นก็พอแล้ว

วัดป่าสาละวันเรา呢 ถ้าพระเณรช่วยกันคิดช่วยกันสร้าง โอ๊ย! ปานนี้มันเป็นมหาเศรษฐีแล้วเต้ ขนาดตาแก่ดันทุรังอยู่คนเดียววนนี้ มันก็ยังมีน้ำมีเนื้อขึ้นมาบ้าง

กฎหมายบ้านเมือง-กฎหมายคณะสงฆ์

ตำรวจจับพระไปสึกก่อน สอบสวนทีหลัง ตำรวจทำไม่ถูกต้อง
กฎหมายคณะสงฆ์ก็มี วินัยสงฆ์ก็มี มันต้องให้คณะสงฆ์สอบสวนให้
มันได้ข้อมูลก่อนว่าสมควรลาสิกขาหรือไม่ แล้วจึงมอบให้เจ้าหน้าที่
ไปจัดการ

อันนี้ ทำกันแบบนี้ มันขัดกับรัฐธรรมนูญนะ พอนิมนต์พระ
ไปโรงพัก ให้สึก จับเข้าห้องขัง แล้วสอบสวนทีหลัง เขาหลีกเลียง
กฎหมายข้อที่ว่าห้ามขังพระ แต่ว่ามันก็ขัดกับกฎหมายคณะสงฆ์ :
พระภิกษุทำผิดพระธรรมวินัย คณะสงฆ์ต้องสอบสวนก่อน คณะวินัยธร
ก็มี ศาลของสงฆ์มี ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา

พืดศีล ๕ เปอร์เซ็นต์ของความเป็นมนุษย์ลดลง

สิ่งใดที่ผิดกฎหมายบ้านเมือง สิ่งนั้นก็ผิดศีล ๕ เช่นอย่าง ชาวพุทธผู้เคร่งในการปฏิบัติ เป็นคฤหัสถ์ เผลอไปซื้อหอยเบอร์ มัน ก็ผิดศีลข้ออทินนาทาน เป็นพระเป็นสงฆ์ไปซื้อหอย ก็ผิดศีลข้อ อทินนาทาน เมื่อมันผิดศีลข้ออทินนาทาน เปอร์เซ็นต์แห่งความเป็น มนุษย์ก็ลดลง เหลืออยู่ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ในเมื่อความเป็นมนุษย์ไม่ สมบูรณ์ จะไปปฏิบัติเอามรรคผลนิพพานได้อย่างไร

มีคนไปถามหลวงปู่แหวน “หลวงปู่ ทำไมคนมันมาเกิดมากมาย นักหนา หรือว่าสัตว์ทั้งหลายมันรักษาศีล ๕ รักษากรรมบถ ๑๐ มากขึ้น หรืออย่างไร”

หลวงปู่ท่านก็ตอบว่า “เวลานี้มนุษย์มันไปถางป่าถางพง จับ ปูย่าตายายพ่อแม่ของสัตว์เดรัจฉานมาฆ่าแกงกินหมด มันไม่มีที่เกิด มันก็มาซิงเกิดกับมนุษย์”

“อ้าว ไหนว่าที่จะมาเกิดเป็นมนุษย์ได้ต้องมีศีล ๕ มีกรรม- บถ ๑๐”

“คุณแน่ใจหรือว่าคุณเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทุกลมหายใจ เวลา จิตใจของคุณโหดเหี้ยม ทำอะไรไม่คำนึงถึงศีลธรรมและกฎหมาย ปกครองบ้านเมือง เปอร์เซ็นต์แห่งความเป็นมนุษย์มันลดลงไปอยู่ใน ระดับสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานก็ซิงมาเกิดในช่วงนั้น”

เอากับผู้เฒ่าสิ!

หาประโยชน์จากกิเลส

หลักการที่เราจะละอะไร อยู่ที่ศีล ๕ ข้อ จิตใจที่มันโลภๆๆ ปล่อยให้มันโลภไป มันจะขยันทำงานตลอดคืนยันรุ่ง ตลอดวันยันค่ำ ช่างมัน! แต่การกระทำเราไม่ผิดศีล ๕ ข้อใดข้อหนึ่ง ทำลงไป

เพราะฉะนั้น อย่าไปเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าสอนให้ละกิเลส โดยถ่ายเดียว เมื่อเราละมันไม่ได้ เราต้องหาเอาประโยชน์จากมัน นี้หลักมันอยู่กันที่ตรงนี้

๒๒ กิเลสความโลภ เอาไว้กระตุ้นให้มันเกิดทะเยอทะยาน ความทะเยอทะยานคือตัณหา ที่นี้เราจะโน้มมันไปทางไหน จะให้มันทะเยอทะยานไปในทางหาทรัพย์สมบัติหรือ ให้มันทะเยอทะยานไปในทางหาคุณธรรมหรือ ปล่อยให้มันไป แล้วเอาศีล ๕ ข้อมาตีเส้นขนานเอาไว้ ถ้าการประพฤติสิ่งใดไม่กระโดดข้ามเส้นขนานนี้ มันไม่ผิด นี่! ต้องเข้าใจให้ดี

ถ้าเราเข้าใจไม่ดี เราจะไปว่าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนให้สันโดษมันน้อย สอนให้คนขี้เกียจ งอมืองอเท้า นี่ชาวพุทธเราเข้าใจผิดมา ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้ว

พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้สอนให้เราละกิเลสโดยถ่ายเดียวหรอก พระองค์สอนว่า ผู้ใดต้องการประโยชน์ในปัจจุบัน *อุฏฐานสัมปทา* หมั่นขยันในการทำงาน ลองคิดดูสิ ถ้าคนไม่มีกิเลส หมั่นขยันได้อย่างไร เวลากิเลสเราขึ้นมา นี่ ตื่นขึ้นมาแต่เช้า ทำงานแต่เช้ามีดวันไหนกิเลสมันไม่ตื่น มันก็นอนจมอยู่那儿

หัตตระหนิให้เป็น

ทีนี้พอหาทรัพย์สมบัติมาได้ หากุณธรรมมาได้ *อารักขสัมปทา* ต้องหัตตระหนิมาก ๆ ท่านทั้งหลายไปที่ไหนพระสอนให้ท่านบ้ำเพ็ญทาน ให้เสียสละ อย่าตระหนิ มาทีนี้ หลวงตาดองคันี้สอนให้พวกท่านตระหนิให้มาก ๆ คนไม่ตระหนิไม่มีโอกาสได้เป็นเศรษฐี เมื่อเรายังช่วยตัวเองไม่ได้ เราต้องตระหนิ เมื่อเราเก็บหอมรอมริบจนเต็มพุงแล้ว มันก็เหมือนน้ำเต็มตุ้ม น้ำเต็มตุ้ม เราเทลงไปเท่าไรมันล้นออก ๆ ทรัพย์สมบัติที่เรามีอยู่ก็เหมือนกัน

สมัยก่อนหลวงพ่อบุเป็นเณรน้อย พอโยมถวายบัจจยมา ๔ บาท ๕ บาท คล้ำแล้วคล้ำอีกอยู่ันั้นแหละ เพราะมันยังยากยังจน ตอนนีใครให้มาเป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้าน มันล้นหนีไปหมด ล้นเข้าไปโรงพยาบาลนี่ก็ไมรู้ก็ล้านแล้ว นี่เพราะความตระหนิ ตระหนิเก็บหอมรอมริบเอาไว้

ทีนี้มันเต็มแล้ว เราจะทำอะไรมันก็ทำได้ อย่างใครขายที่ดินได้ อย่าไปว่านะ “สาธุ! สาธุ! ขอให้ขายที่ดินได้ แล้วจะมาทำบุญกับหลวงพ่อ” อย่าไปว่า “สาธุ! สาธุ! ขอให้ขายที่ดินได้ ขายได้แล้ว ข้าพเจ้าจะเลี้ยงครอบครัว เลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย เลี้ยงพ่อแม่ให้มีความสุข” นี่ก็คือความจริงที่ทุกคนปฏิบัติเสอไม่ได้ เรื่องการทำบุญเอาไว้คุยกันทีหลัง

นี่แหละคือสาระทีเป็นคำสอนของหลวงพ่อก็ได้ หลวงพ่อสอนกันแบบนี้แหละ

ศีล ๕ คือผู้ควบคุมกิเลส

กิเลสตัวไหนมันเกิดขึ้นรุนแรง มันจะพาเราไปประพฤติเสียหาย เรานึกถึงศีล ๕ ข้อ การทำอย่างนั้นมันผิดศีล ๕ ข้อใด เราต้องนึกทันที ถ้ามันไม่ผิด ทำมันไป อยากได้เงิน หาเงินมามากมาย แต่อย่าไปทำผิดศีล หามาได้แล้วต้องตระหนี่มากๆ คนไม่ตระหนี่ ไม่ได้เป็นเศรษฐี

๒๔ พระท่านว่า อย่าโลภ อย่าตระหนี่ อย่าไปเชื่อท่าน ท่านสอนให้เราสละมากๆ เพื่อท่านจะได้มากๆ หลวงพ่อเห็นพระอยู่ในวัดนี้ ไฟหลอดเดียวขาด มาเบิกเงินสงฆ์ ตัวเองไปบิณฑังบั้งส์สังฆวัดได้อยู่ มาแตะแต่กระดูกวัด เพราะฉะนั้น จึงมาอยู่ในลักษณะที่ว่าสอนให้คนอื่นเขาเสียสละ เพื่อตัวเองจะได้ประโยชน์มากๆ แต่ตัวเองไม่รู้จักเสียสละ

ประโยชน์ของศีล ๕

การรักษาศีลนี้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ในปัจจุบัน

๑. เป็นคุณธรรมประกันความปลอดภัยของสังคม ป้องกันไม่ให้มนุษย์เกิดการฆ่ากัน

๒. ตัดทอนผลเพิ่มของบาป

๓. บั่นทอนกำลังของกิเลส โลก โกรธ หลง ฝ่ายชั่วให้น้อยลงหรือหมดไป

๔. ปรับพื้นฐานความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์

๕. เป็นขอบเขตของการใช้กิเลสให้เกิดประโยชน์โดยความเป็นธรรม

๖. เป็นคุณธรรมที่เป็นมูลฐานให้เกิดระบอบประชาธิปไตย เพราะหัวใจของประชาธิปไตยอยู่ที่การเคารพสิทธิมนุษยชน ผู้มีศีล ๕ แล้วเคารพหมดทุกสิทธิ สิทธิในการดำรงชีพอยู่ของคนอื่น สิทธิในการครอบครองทรัพย์สินสมบัติ สิทธิในคู่ครองและบุคคลผู้ต้องห้าม และสิทธิอื่นๆ ครอบจักรวาลไปหมด

เพราะฉะนั้น รัฐบาลไทยนี้ ถ้าไม่หันหลังให้ศีล ๕ บ้านเมืองจะเป็นประชาธิปไตยแจ้วไปเลย

ศีล ๘ เหมาะกับชีวิตมรณวาสหรือไม่

ตามความเห็นของหลวงปู่ เราต้องปฏิบัติไปตามขั้นภูมิ
ของตัวเอง โดยยึดเอาศีล ๕ เป็นหลักไว้ก่อน เมื่อปฏิบัติไปได้สมาธิ
ได้สติปัญญา แล้วศีลเป็นปกติ มันจะก้าวหน้าไปเอง เอา ๕ ข้อนี้ให้
มันได้จริงๆ เสียก่อน

การปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จสิ่งที่เราต้องการ เช่น มรรคผลนิพพาน
ศีล ๕ ข้อนี้เหลือกินแล้ว เมื่อศีล ๕ ข้อบริสุทธ์สะอาดดี ศีลอื่นๆ มัน
ก็เกิดขึ้นเอง

๒๖ เพราะฉะนั้น ชาวบ้านที่ยังมัวสุขอยู่กับเรื่องฆราวาส อย่าไป
นึกอดข้าวตอนเย็น โภชนะ มัตตัญญมุตตา การรู้จักประมาณในการ
บริโภค นั่นเป็นสิ่งจำเป็น สิ่งใดที่มันจะทำให้เกิดโทษแก่ร่างกาย
เช่น น้ำตองของเมา มันมีส่วนที่จะให้โทษแก่ร่างกาย ของเสพติด
ต่างๆ นั่นมันมีทางที่จะให้โทษแก่ร่างกาย เราก็ควรงด

...ถ้าไม่จำเป็น อย่าไปอดข้าวเย็น พื้นฐานมันอยู่ที่ศีล ๕ ข้อ
เท่านั้น อย่าไปกังวลอะไรให้มาก

พระมีศีล ๒๒๗ ถ้าศีล ๕ ไม่บริสุทธ์ ไม่มีทางรอด นอก
จากจะไม่รอดแล้ว จะไม่พ้นนรกด้วย พระทำบาป มันยิ่งบาปกว่า
ชาวบ้าน ๑. บาปเพราะทำผิด ๒. บาปเพราะหลอกลวงประชาชน
ถ้าแต่งเพศเป็นพระสงฆ์แล้ว ไม่สำรวมในสิกขาบทวินัย ก็กลายเป็น
หลอกประชาชน บาป ๒ ชั้น

วิบัติ! แม่ทำกรรมกับพ่อที่ไม่ได้เลี้ยงดู

มันมีอย่างนี้ ตัวอย่างมันเห็นได้ชัดเจน ขนาดพ่อไม่ได้เลี้ยงดู ลูก มหาศรี อยู่วัด... เมื่อเร็วๆ นี้ ไม่กี่ปีมานี้ มหาศรีสอบมหา ๕ ประโยคได้ตั้งแต่อยู่บ้านนอก เข้าไปอยู่กรุงเทพฯ ที่นี้พ่อแกลไปได้แม่แกลอย่างไม่ได้มีทะเบียน พอท้องแล้วไม่รับรอง ไม่รับว่าเป็นลูก แม่ มหาศรีนี่ก็ใจเด็ด ก็เลี้ยงลูกกะยาย มหาศรีเกิดมาก็เห็นแต่แม่กับยาย

อยู่มาภายหลัง มหาศรีไปเรียนจบปริญญาตรีที่กรุงเทพฯ แล้วไปต่อปริญญาโทที่ประเทศอินเดีย พอกลับมา เจ้าพ่อนี่เขียนจดหมายให้ลูกชายที่ได้กับแม่ใหม่ถือไปบอกว่า คนนี้คือน้องชายของท่าน ท่านช่วยอุปการะให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน พออ่านจดหมายเท่านั้นแหละ มหาศรีนี่ลูกบ๊อบบี้ “กูไม่มีน้อง กูไม่มีพี่มีน้อง กูมีแต่ ยายกับแม่ มึงไปนะ ไม่ไปกูเตะคอหัก” เด็กหนุ่มมันกลัวมันก็หนีไป

เฮ้อ! นึกว่าจะเป็นเฉพาะแต่น้องชายมา หลังจากนั้นไม่นานไม่กี่วัน พอกับแม่ใหม่มา มาอีกมาบอกว่า “ผมนี่แหละเป็นพ่อของท่าน” พอได้ยินเท่านั้นแหละ ลูกบ๊อบบี้ขึ้นมาเลย กำหมัด ทำท่าจะเตะจะต่อย “กูไม่มีพ่อ กูมีแต่แม่กับยาย ยังมาบอกว่าเป็นพ่อ มึง! หมานี่ ทำไว้แล้วไม่รู้จักเลี้ยงจักดู ไม่รู้จักรับผิดชอบ จะมาอ้างว่าเป็นพ่อกูยังเงาะไปนะ ไม่ไปกูเตะคอหักเลย” พ่อรีบลุกออกจากกุฏิไป

ภายหลังมา มหาศรีสึกไป ไปสมัครงานที่ไหนก็ไม่ได้ ไปสมัครเป็นอนุศาสนาจารย์ เขาก็สืบประวัติว่ามีความประพฤติไม่ดี พอเสร็จแล้วก็เลยไม่มีงานทำ เตะฝุ่นอยู่จนกระทั่งเดี๋ยวนี้

พ่อแม่นี่ เพียงแค่นี้ก็บาปหนักบาปหนา เห็นทันตา อันนี้ร้ายหนึ่ง

ตกอับ เพราะไม่ยอมรับพ่อ

รายที่ ๒ สมัยที่หลวงพ่อยู่ที่อุบลฯ วัดบูรพาฯ มีเด็กคนหนึ่งมาอาศัยอยู่ด้วย ชื่อนายคล้าย คนบ้านนาเอื่อม ที่อำเภอพิบูลย์เมื่อก่อนยังไม่เป็นอำเภอ มันไปเป็นตำรวจ ตอนนั้นเป็นนายร้อยตำรวจโท ไปอยู่ที่นครปฐม ตั้งแต่มันเป็นนายตำรวจ มันก็มีครอบครัว มันก็ไม่บอกให้พ่อให้แม่มันรู้

พอเสร็จแล้ว เจ้าพ่อนี้คิดถึงลูกชายก็ไปเยี่ยม ไปก็ไปหาพระที่อยู่กรุงเทพฯ ที่มันเคยอาศัยไปเรียนหนังสืออยู่นั้น พระก็พาไป พอขึ้นไปบนบ้านพักมัน พระครูบาที่มันเคยอาศัยอยู่นั้นก็เรียกว่า “คล้าย! พ่อมาเยี่ยม” พอได้ยินว่าพ่อมาเยี่ยม เมียมันทำกับข้าวอยู่ในครัว รีบล้างมือล้างไม้จะรีบมาไหว้พ่อด้ว พอเมียมา มันบอกว่า “ไม่ต้องไหว้ก็ได้หรอก เขาไม่ใช่พ่อจริงของพี่ เขาเป็นพ่อเลี้ยง”

พอพระได้ยินอย่างนั้น จูงมือคนแก่ “ไป... มันไม่ว่าเราเป็นพ่อ กลับไปอยู่วัดเรดีกว่า” แล้วก็หนีไป

เสร็จแล้วเจ้าพ่อนี้ ใจอำมหิตเหมือนกัน เขียนหนังสือร้องเรียนผู้บังคับบัญชา บอกว่า ลูกออกจากห้อง เลี้ยงมาจนใหญ่จนโต ส่งเสียให้เรียนหนังสือจนได้เป็นนายตำรวจ พ่อมาเยี่ยม มันปฏิเสธว่าไม่ใช่พ่อมัน

ลงผลสุดท้าย เจ้านายสอบสวน ไล่ออกจากตำรวจ

รายนี้พ่อผิดต่อลูก

เจ้าพ่ออีกคนหนึ่ง พ่อบักวิทย์ บักวิทย์นี่เป็นหลานอาจารย์ไสว อาจารย์ไสวนี้มีแม่คนหนึ่งแล้วก็น้องสาวคนหนึ่ง ไอ้น้องสาวبابอนนี่ ก็ไปเที่ยวหาแต่ลูกมาให้หลวงลุงเลี้ยง มีผู้หญิงคนหนึ่ง ผู้ชายคนหนึ่ง หลวงลุงก็อยากจะให้หลานมีการเรียนการศึกษา จูงมือไปที่อุปถัมภ์ จะไปฝากโยมอุปถัมภ์ปฐกาก็ให้ช่วย ก็ไม่มีใครรับ ก็เลยเอาไปให้หลวงพ่อ หลวงพ่อก็รับอุปการะให้เรียน ตั้งแต่ ม.๑ ถึง ม.๖ จบ ม.๖ แล้ว ให้เรียน ม.๗ ต่อ ตอนนั้นมันมี ม.๗ ม.๘ มันบอกว่า “อើ! สู้ไม่ไหวแล้ว หลวงพ่อ เอาแค่ ม.๖ นี้ก็พอแล้ว” “แล้วแกจะไปยังงั้น” “ผมจะสมัครเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ แล้วจะไปสอบวุฒิครูเอา” สมัยนั้นเขายังมีสอบ ป.ม. กันอยู่ มันก็เรียนต่อ สอบเทียบก็ได้ ป.ม. จบ ป.ม. ไปเป็นครูอยู่ที่นครปฐม ภายหลังมารับราชการครู

สมัยที่มันเป็นเด็ก หลวงลุงจูงมือไปหาพ่อ ไปบอกว่าเป็นลูกเป็นเต้า มันไล่หลวงลุงลงจากบ้าน อยู่มาภายหลัง มันเป็นอัมพาต แล้วก็ไม่หาย เสร็จแล้วก็ต้องออกจากงาน เงินบำเหน็จที่ได้มาก็ไม่เท่าไร ผลสุดท้ายครอบครัวก็ไม่มีใครช่วยหารายได้ ให้เขาหาใส่สามล้อไปหามัน ไปขอให้มันเลี้ยง ไปรับสารภาพผิด มันก็รับว่าเป็นพ่อ แต่มันบอกว่า “ผมยังมีพ่ออุปการะผมอีกคนหนึ่ง ให้ผมไปถามพ่อผมคนนั้นก่อน ถ้าท่านอนุญาตให้เลี้ยง ผมก็จะเลี้ยง” มันก็นั่งรถมาตอนนี้หลวงพ่อกำลังอยู่โคราชแล้ว มันมาบอก “พ่อเขารับสารภาพผิดแล้ว เวลานี้เขาเป็นอัมพาตช่วยตัวเองไม่ได้ เขามาขอให้ผมเลี้ยง หลวงพ่อจะว่าอย่างไร” “อ้าว! ก็นี่แล้วนี่ ก่อนตายเขารู้สึกว่าเขามีความผิด เขารับสารภาพผิดแล้ว ก็รับเลี้ยงเขาเถอะ” มันก็เลี้ยงจนตายคามือ

อย่าเพลินทำบุญกับพระ แล้วลืมพ่อแม่

ถ้าหากว่าใครไม่สนใจกับการดูแลเลี้ยงพ่อแม่ละก็ มาทำบุญกับหลวงพ่อนี้ หลวงพ่ออยากจะทำบอกว่า มาทำทำไม พ่อแม่เป็นพระองค์ประเสริฐของเราเนี่ย ไปเที่ยวเร่ร่อนหาทำบุญแต่ต่างถิ่นต่างแดน แต่ปล่อยให้พ่อแม่เฝ้าบ้าน ต้มหุงกินเองอยู่คนเดียว มันไม่เข้าท่า

๓๐ ก่อนอื่น จะไปทำบุญที่ไหน ต้องกะว่าพ่อแม่เราต้องอึด มีของดีๆ ขนไปทำบุญกับพระกับสงฆ์หมด กลัวยเนาๆ เอาไว้ให้พ่อแม่กิน มันไม่เข้าท่าเลยนะ จะบอกให้ เอาไปทำบุญกับพระอย่างไร ก็ต้องให้พ่อแม่ช่วย ทำอย่างนั้นมันถึงจะถูกต้อง หรือไม่ก็ให้ดีกว่าก็ยังได้ เพราะสมบัติทุกสิ่งส่วนของเราได้มาจากท่าน เรามีมือมีเท้าสำหรับเดิน ท่านเป็นผู้สร้างให้เรา แล้วเรามีวิชาความรู้ ท่านก็เป็นผู้หาให้เรา เพราะฉะนั้น จะไปมองข้ามท่านได้อย่างไร

พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ลบหลู่ดูหมิ่นไม่ได้

บางคนเอาโฉนดที่ดินมาให้เป่า “โอ๊ย! ขอให้ขายได้เถอะขายได้แล้วจะมาทำบุญกับหลวงพ่อ”

“โอ๊ย! อย่ามาให้สินบนหลวงพ่อเลย ขายได้จะเลี้ยงครอบครัวให้มันสุขสบาย”

นั่นมันเป็นเรื่องจริง เรามีเงินมีทอง มีทรัพย์สมบัติ เลี้ยงครอบครัวของเราให้มีความสุขสบาย บุญนั้นเอาไว้คุ้มกันทีหลัง คนทั้งหลายไปมองข้ามจุดนี้

มาตาปิตุอุปัฏฐาณัง อุปัฏฐากเลียงบิดามารดา ก็เป็นบุญ
ปุตตทวารัสสะ สังคโห เลี้ยงลูกเลี้ยงเมียให้มีความสุข ก็
เป็นบุญ

ใครทั้งหลายก็มัวแต่จะไปหาเอาบุญกับพระกับสงฆ์ ไม่
ทราบว่าพระท่านจะมีบุญที่ไหนมาให้เรามากมายนักหนา แต่ตัวท่าน
เองท่านก็ยังไม่รอดอยู่แล้ว

สวดมนต์ทุกตรับ ออย่าลื้มแม่เมตตา

สวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ สวดพาหุงฯ ... แล้ว
เจริญเมตตาพรหมวิหาร *อหัง สุขิโต โหมิ* แม่เมตตาให้ตัวเองก่อน
ให้แต่คนอื่นใช้ได้ทีไหน ต้องให้ตัวเองก่อน

การแม่เมตตา ขาดไม่ได้

แม่เมตตาที่มีอานิสงส์:

มนุสสานัง *ปิโย โหติ เทวตา รักขันติ* เป็นที่รักของมนุษย์
เทวดาย่อมรักษา ศาสตราวุธ ยาพิษ ไม่ถูกต้องผู้เจริญเมตตา ผู้
เจริญเมตตาปฏิบัติสมาธิ จิตสงบง่าย รู้ธรรมเห็นธรรม

๓๒

นี่! ออย่าลื้ม สวดอะไรก็สวดไป แต่อย่าลื้มแม่เมตตา

อหัง สุขิโต โหมิ ขอเราจงมีความสุข

นิททุกโข โหมิ จงอย่ามีความทุกข์กายทุกข์ใจ

ฯลฯ

สวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ แม่เมตตา แน่นอนที่สุด!

ทำไมจึงไต่ย่นเสียงสวตมนต์ตอนกำลังเตล็ดหลับ

ความรู้สึกรู้สึกนี้ก็เกิดขึ้นที่จิตของเรานั่นเอง หลวงปู่มั่นคุยกับ
พระพุทธรเจ้า คุยกับพระอรหันต์ พระพุทธรเจ้า พระอรหันต์ ก็ไม่ได้
มาคุยกับหลวงปู่มั่น แต่มันเป็นจิตรู้ของหลวงปู่มั่นปรุงขึ้นมาเอง
ท่านคุยเฉพาะในจิตท่าน

ภาวนาด้วยบทสวดมนต์

ถ้าภาวนาด้วยบทสวดมนต์ เป็นการปฏิบัติสมาธิแบบง่ายๆ เพราะภาษาที่เขานับถือพระพรหม ที่นี้นักภาวนาแบบอิทธิฤทธิ์เขานับถือ พระศิวะ พระวิษณุ พระพิฆเนศ เวลาเขาภาวนา เขาก็... โอม พระศิวะ แล้วก็พรรณนาคุณของพระศิวะเรื่อยไป อันนี้เราภาวนาแบบ พระพุทธเจ้า เราก็เอาคุณของพระพุทธเจ้า

ที่นี้พอสวดไป *อิติปิโส ภควา จน ภควาติ* สวดเรื่อยๆ สวดไปๆ จนกระทั่งจิตเป็นสมาธิ มันจะหยุดสวดเอง พอมันหยุดสวดแล้ว เราไม่ต้องคิดที่จะสวด ให้กำหนดรู้จิตเฉยๆ อยู่ มันจะว่างอยู่อย่างนั้นตลอดกาลก็ปล่อยให้มันว่างไปก่อน เมื่อจิตว่าง มันเป็นฐานสร้างพลังจิต สมาธิมันคง สติมันคง แล้วมันจะเกิดความรู้ ความคิดขึ้นมาเอง

๓๕

บทสวดพาหุฯ ก็เป็นบทสวดมนต์ทั้งนั้นแหละ สวดมนต์ ในเจ็ดตำนาน สิบสองตำนานฉบับหลวง มันเป็นการบันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้า ความหมายและอาณาเขตของบทสวดแต่ละบทไม่เหมือนกัน

พาหุฯ เป็นคาถาปราบมาร บทนาฬาคีริง พระพุทธเจ้าปราบ ช้างนาฬาคีรี ตอนที่พญามารมาผจญตอนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้

ใครจะแนะนำเรื่องการสวดมนต์อย่างไรก็แนะนำไปเถิด แต่ หลวงพ่อจะตัดสินให้

บทสวดมนต์ที่เราจะยึดเป็นหลัก พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เมตตาพรหมวิหาร แล้วอุทิศส่วนกุศล ยึดมันให้มันอยู่ในหลักนี้

แต่การภาวนา เราจะไม่สวดอะไรก็ได้ กำหนดสติรู้จิตเฉยๆ
ถ้าจิตนิ่งๆ ปล่อยให้นิ่งไป ถ้ามันคิด...รู้ นิ่ง...รู้ คิด...รู้ นิ่ง...รู้ ตาม
มันอยู่อย่างนั้น

แต่การไม่สวดมนต์เลยจะเป็นแนวทางให้ชี้แจงเกินไป มี
สวดบ้างก็จะได้ปลุกใจให้ขยันขึ้น

สวดมนต์ กาวนา เป็นเรื่องเดียวกัน

เราขึ้นต้นด้วย อรหัง ... สวากขาโต ... สุปฏิปันโน
นโม ๓ จบ

แล้วก็มาสวดบท อิติปิโส ... สวากขาโต ... สุปฏิปันโน
แล้วก็แผ่เมตตา

แล้วก็มาอธิษฐานจิต ขอบารมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
จงคุ้มครองข้าพเจ้าให้มีความสุขกายสุขใจ โชคดีตลอดไป

แล้วก็มาสำรวมจิต สวดเฉพาะบทอิติปิโสบทเดียว สวดไป
จนกระทั่งจิตสงบเป็นสมาธิ สวดไปเรื่อยๆ ถ้าจิตจะสงบ จิตจะหยุด
สวด จะนิ่งอยู่เฉยๆ ถ้ามันนิ่งก็ให้นิ่งอยู่นั้น ไม่ต้องสวดต่อ ถ้าจิต
สวดเอง ปล่อยให้สวด ถ้ามันหยุด ปล่อยให้มันหยุด

๓๖

คนทั้งหลายไปเข้าใจว่า สวดมนต์ก็อันหนึ่ง สมาธิก็อันหนึ่ง
เลยเวลาสวดมนต์นี้ สวดเออๆ สวดให้มันจบ จะรีบไปนั่งสมาธิ
เข้าใจผิด!

นั่งต่อก็สวดอิติปิโสต่อๆๆ ไปเลย ไม่ต้องนับมัน ได้มาก
เท่าไรยิ่งดี

ยอดของการสวดมนต์ มีแต่อิติปิโส

เทศน์สอนตัวเอง

การเทศน์ การแสดงธรรมนี้ เราถือว่าเราไม่ได้สอนคนอื่น แต่เรามาตั้งให้คนอื่นเขาสอบไล่เรา แล้วเราก็สอนเราเอง ถ้าไปคิดว่าเทศน์สอนคนอื่นแล้ว หลวงพ่อเทศน์ไม่เป็น ไม่รู้จะเอาอะไรไปสอนเขา เขาเก่งกว่าเราเสียอีก

หลวงพ่อดิตอย่างไร กับการอบรมเด็กๆ ที่วัดวะภูแก้ว

มาคิดๆ ดูแล้ว เรามาเล่นกับเด็ก มีแต่เสียสละลูกเดียว ไปเล่นกับผู้ใหญ่ผู้เฒ่าผู้แก่นี้ เหมือนๆ ไปหากินกับคนเฒ่าคนแก่

การอบรมสั่งสอนคนเฒ่าคนแก่นี้ เมื่อคนเฒ่าคนแก่พวกนี้ตายหมดแล้ว ใครจะเป็นผู้สืบทอด ที่นี้ เรามาอบรมสั่งสอนเด็กๆ นี้ปลูกฝังนิสัยไว้ ถึงแม้ว่าเวลานี้มันอาจจะไม่มีผลอะไรก็ตาม แต่พอโตขึ้น มันรู้เพียงสา มันนึกถึงเอง นี่ หลวงพ่อดิตเอาอย่างนี้

เราไปเล่นกับมันก็ได้อะไรเป็นการตอบแทนมา มีแต่เสียสละลูกเดียว หลวงพ่อว่า ถ้าจะพูดถึงแนวทางการเผยแพร่ จะเคารพ
๓๘ มติของพระพุทธเจ้าว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงไป ไปชี้บอกทางบุญทางกุศล บอทางสวรรค์ ทางนิพพานให้แก่เขา ยังบุคคลที่ไม่มีศรัทธาให้เกิดศรัทธา ผู้ที่มีศรัทธาแล้วก็เสริมศรัทธาเขาให้ยิ่งขึ้น”

อันนี้ เราอยู่ดีๆ นี่ เขาเสนอมานะ มันก็ดีกว่าเดินไปขอเทศน์ให้เขาฟัง

เมื่อก่อนนี้ท่านเจ้าคุณธรรมบัณฑิตยังอยู่ ท่านว่าหลวงพ่อดิต “เจ้าคุณชินฯ มันไม่เห็นมีวาม ทำอะไรก็ไม่เป็น ได้แต่นั่งกินหมากคุยกับโยมอยู่ตลอดเวลา” พอเราได้ยินเข้าเราก็แปลกใจ การคุยเราไม่ได้คุยเรื่องเหลวไหล มีแต่เรื่องสอนธรรมะกันทั้งนั้น พอจิตมันจะค้ำมันก็บอกว่า “อยู่ดีๆ วันหนึ่งๆ มีคนมาให้เทศน์สอนวันละ ๔๐-๕๐ วันละร้อย จะไม่ดีกว่าไปยกมือไหว้เที่ยวขอเทศน์ให้เขาฟังหรือ” มันก็ไปกันอย่างนั้น

ครูตั้งใจสอนนักเรียนเป็นการสะกดจิตปลุกเสกเด็ก

บทสรุปอยู่ที่ว่า การทำสมาธิ เป็นการทำให้มีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จะเป็นอะไรก็ได้ แม้แต่นักเรียน นักศึกษา เมื่อเข้าห้องเรียน เวลาอาจารย์มาสอน มอง จ้องครู-อาจารย์ เฟ่งจิตไปรวมไว้ที่ตัวอาจารย์ ปล่อยให้สายตาและจิตไปอื่น เมื่อปฏิบัติต่อเนื่องกันทุกชั่วโมงที่อาจารย์มาสอน เขาจะได้สมาธิในการเรียน

ที่นี้มันมีกฎธรรมชาติดูอยู่ว่า... กฎอันนี้ไม่ค่อยมีใครคิดถึง เวลาอาจารย์สอนลูกศิษย์นี้ เขาจะรวมกำลังจิตและวิชาความรู้ ถ่ายทอดให้ลูกศิษย์อย่างตรงไปตรงมา ถ้าลูกศิษย์เอาใจใส่จดจ่อ ก็ได้รับการถ่ายทอดพลังจิตและวิชาความรู้จากอาจารย์

อันนี้มันเป็นกฎเกณฑ์ของวิชาสะกดจิต

๓๙

การสะกดจิตนี้ เขาพูดกล่อมคนที่ถูกสะกดให้เกิดความหลับ ในเมื่อคนที่ถูกสะกดเกิดความหลับ แล้วเขาจะพูดในทำนองปลุกเสกเอานะ ฉะนั้นจะปลุกเสกให้เจ้าเป็นผู้มีฤทธิ์ มีอิทธิพล มีอำนาจ มีสติ ปัญญา เผลียวฉลาดปราดเปรื่อง ให้ร่างกายของเจ้าแข็งแรงสมบูรณ์ ให้ร่างกายของเจ้าแข็งแรงเหมือนรางเหล็ก แล้วบางที่เขาก็จับเด็กที่ถูกสะกด เอาหัวพาดแก้วีตัวหนึ่ง ขาพาดแก้วีอีกตัวหนึ่ง แล้วก็ตบๆ ฉะนั้นจะสะกดเจ้า ให้ร่างกายของเจ้าแข็งแรงเหมือนรางเหล็ก จะเอาของอะไรหนักๆ มาวางทับลงไป เจ้าก็ไม่อ่อน คนมาข่มมอยู่บนหน้าห้อง เจ้าก็ไม่อ่อนลง แล้วเขาก็ทำได้ เด็กอายุ ๑๒ ปีนี้ ผู้ใหญ่มายืนข่มมๆ อยู่บนท้องมัน มันไม่อ่อนลง ให้มันกางแขนออกไป กดลงมา มันตืดฝึ๊งๆ เหมือนตืดตันไม้

นักกาวนา ให้ระวังจิตได้สำนึก

นี่มันแปลกอยู่ หลวงพ่อก็ยังขงใจ เอ้! เราจะบาปหรือเปล่า
ไปเทศน์ในป่าเมืองลพบุรี ในภูเขาโน่น ขากลับไปแวะไหว้
พระพุทธรูป พอไหว้พระพุทธรูปเสร็จแล้วก็ไปเดินดูสวนดอกไม้
อะไรที่เขาทำเอาไว้ มีพระองค์หนึ่งโผล่ออกมา

“ท่านจะดูอะไร ทำไมไม่ขออนุญาตผม บวชมาจนหัวหงอก
แล้ว ไม่รู้หรือวินัย”

อ้าว! เราอุตส่าห์ถ่อมตัวลงมาดูสวนให้ ยังมาว่าเราอีก พอ
เสร็จแล้วกลัวมันจะเกิดเรื่อง เพราะว่าหมอบท่าทางนักเลง

เราก็ยกมือไหว้ “ขอโทษทีเถอะครับ ผมผิดไปแล้ว” แล้วก็
เดินหนีไป

๘๐

พอนั่งรถจะกลับเข้ากรุงเทพฯ ตอนนั้นพักอยู่ในกรุงเทพฯ
จิตได้สำนึกมันพรวดขึ้นมา “พระวัดนี้ เดียวมันก็ได้ฆ่ากันตาย”

ภายในพรรษา ยังไม่ออกพรรษาเลย สมภารถูกยิงตาย สมภาร
วัดพระพุทธรูปนี้แหละ

จึงมาได้คิดว่า นักกาวนาให้ระวังจิตได้สำนึก แต่มันพรวด
ขึ้นมาแล้ว มันรั้งไม่อยู่

ภาวนา “พุทโธ”

ตอนแรกๆ อย่าลืมว่า อุบายวิธีการต่างๆ ที่ท่านวางแนวเอาไว้เนี่ย เป็นการฝึกจิต ให้ติดกับอารมณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เหนียวแน่นก่อน เช่นอย่างคำว่า พุทโธๆๆๆ ก็ฝึกจิตให้ติดอยู่กับคำว่า พุทโธ เมื่อมันมาติดอยู่กับ พุทโธ มันก็ทิ้งสิ่งที่พระรูงพระรังทั้งหลาย ก็มาอยู่ที่พุทโธ แล้วบางทีในที่สุดเวลากระทบอารมณ์ปั๊บ แทนที่มันจะวิ่งไปยุ่งกับเรื่องนอก มันวิ่งเข้าหาพุทโธ

เพราะฉะนั้น การบริกรรมภาวนานี้มันก็ได้ผล คือมันตัดสิ่งกังวลรอบข้างออกหมด มันมาอยู่กับ พุทโธ คำเดียว

ที่นี้ปัญหาว่ามีว่า ถ้าเราไม่ภาวนาพุทโธ ไม่นึกถึงพระพุทธรเจ้า มันจะเป็นภาวนาได้อย่างไร ใครๆ ก็อาจจะสงสัย พุทโธ คือ ผู้รู้ เมื่อเรามีสติกำหนดรู้จิตอยู่ จิตของเราก็เป็นจิตพุทธรคือพุทโธ ถ้าจิตของเรามีสติสัมปชัญญะเข้มแข็ง สมาริมันคง มันก็เป็น พุทโธ ผู้ตื่น ที่แรกเป็น พุทโธ ผู้รู้ คือรู้สึกตัว เมื่อมีพลังเข้มแข็งขึ้น จะเป็น พุทโธ ผู้ตื่น ตื่นตัว เตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์ตลอดอยู่เวลา เมื่อเป็นเช่นนั้น จิตแกแล้วกล้าอาจหาญ ก็เป็นผู้เบิกบานเต็มที

สมาธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ

ความเข้าใจของนักสมาธิในปัจจุบันนี้ ประเภทหนึ่ง พอเราบริกรรมภาวนาก็ดี หรือกำหนดอะไรก็ดี แล้วก็ข่มจิตบังคับจิตให้มันหยุดนิ่ง อาศัยการฝึกจนคล่องชำนาญชำนาญ เราจะให้หยุดเมื่อไรมันก็หยุดได้ แต่มันไม่ใช่สมาธิ

สมาธิที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง เช่น เราบริกรรมภาวนา สัมมาอรหัง ยุบหนอ-พองหนอ พุทโธ ก็ตาม เราไม่ได้บังคับจิต หน้าที่ของเราห้องบริกรรมภาวนาอย่างเดียว จิตจะสงบเป็นเรื่องของจิต ไม่สงบเป็นเรื่องของจิต ธรรมชาติของจิต เมื่อจิตมีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จิตจะเกิดพลังขึ้น เมื่อจิตรู้อยู่กับคำบริกรรมภาวนา เราไม่ต้องบังคับ ถึงจังหวะ เขาจะสงบของเขาเอง

๘๒

อันนี้เรียกว่าสมาธิตามธรรมชาติ

ทีนี้พอจิตสงบพับลงไปนิดหน่อย พอรู้สึกสบายๆ “สงบหนอ” จิตก็ถอนจากสมาธิ พอเปลืองๆ ไป มีปีตินิดหน่อย “ปีติหนอ” จิตก็ถอนจากสมาธิ พอมีความสุข “สุขหนอ” จิตก็ถอนจากสมาธิ เสรีจ แล้วมันก็ไม่เข้าไปถึงสมาธิตามหลักธรรมชาติสักที เพราะฉะนั้นเราจึงแก้ปัญหาเรื่องสมาธิไม่ตก

แต่จะด้วยประการใดก็ตาม ในฐานะที่เราเป็นพุทธศาสนิกชน จุดยื่นของจิตของเรา คือ คุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทฺธเจ้าคืออะไร

พระธรรมคืออะไร

พระสงฆ์คืออะไร

พระพุทธเจ้า คือจิตมีสติรู้สึกลำเน็กรับผิดชอบชั่วดีอยู่ตลอดเวลา หมายถึงว่าจิตมีสติรู้ตัวอยู่ เป็นจิตผู้รู้

เมื่อจิตมีสติเข้มแข็ง ก็เป็นจิตผู้ตื่น ตื่น เตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา พออะไรเกิดขึ้นมาปั๊บ รู้ปั๊บ เกิดขึ้นมาปั๊บ รู้ปั๊บ รู้แล้วก็ทิ้งไปๆๆ ถ้าอะไรข้องใจ จิตจะหยิบมาพิจารณาของนั่นเอง พอมันพิจารณาตกไปแล้ว มันทิ้งปั๊บ มันจะเป็นกันอยู่อย่างนี้

อันนี้เป็นสมานธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ เวลามันจะสงบ มันก็สงบ วูบๆๆ ลงไป จนกระทั่งตัวหาย เวลามันสงบปั๊บลงไปนิดหนึ่ง มันจะเกิดความรู้ มันก็ผุดขึ้นๆๆๆ อย่างกับน้ำพุ อันนี้คือสมานธิตามหลักของธรรมชาติ

เพราะฉะนั้น ในเมื่อใครมีจิตรู้ตัวด้วยสติ ตื่นอยู่ด้วยความมีสติ แล้วก็เบิกบานอยู่ด้วยความมีสติ เป็นจิตพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

สติคือวิชาตัวเต่งที่สุด

ขั้นต่อไปทำอย่างไร รักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ แค่นั้นเอง ไม่
ต้องไปนับขั้นสมาธิ ขั้นญาณ ขั้นฌาน อะไรทั้งสิ้น

เมื่อจิตรู้พร้อมอยู่ที่จิต สติรู้พร้อมอยู่ที่จิต อันนี้คือฌาน

สติเพ่งอยู่ที่จิตคือฌาน

แล้วสติรู้อยู่ที่จิตคือญาณ

พอจิตไหวตัวปั๊บ เกิดภูมิความรู้ความคิดขึ้นมาคือปัญญา

สติตัวผู้รู้ธรรมทุกขณะจิตคือวิชาความรู้แจ้งเห็นจริง

วิชาตัวเต่งที่สุดก็คือสติ

๔๔

เราปฏิบัติธรรมทั้งหลายนี้ เราจะทำสมาธิได้ขั้นใดตอนใด
ก็ตาม จุดมุ่งหมายครั้งสุดท้ายคือสติตัวเดียว

สติวินโย สติเป็นผู้นำจิตตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติจึงยึดมั่นในคุณพระรัตนตรัย คือ ผู้รู้
ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในจิต

ทุกสิ่งเป็นอารมณ์จิตของผู้ทำสมาธิภาวนาได้ทั้งนั้น

ป้าไม่เคล็ดของหลวงพ่อบุ๊เป็นนักสะกดจิต เป็นชาวอังกฤษ เรียนจบแผนกเภสัช ถึงระดับดอกเตอร์ เป็นนักสะกดจิตเก่งที่สุดในประเทศไทยในยุคนั้น แต่ตอนนี้ท่านสิ้นไปเสียแล้ว ท่านมาเคี้ยวเข็ญ

๑. ให้เรียนวิธีผลิตยา
๒. ให้เรียนภาษา
๓. ให้เรียนสะกดจิต

ผลิตยา ภาษา หลวงพ่อบุ๊ไม่ยอมเรียน ยังเถียงว่าเรียนแล้วจะไปคุยกับใคร คุยกับป้าสองคนก็ได้ เพราะตอนนั้นมันเคร่ง รู้สึกว่าตัวเองนี่เคร่ง เรื่องเกี่ยวกับวิชาทางโลกนี่มันไม่เกี่ยวข้องกันเลย

๕๕

พอมารู้ว่า โลกคือสภาวะธรรม เป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึกของสติ เป็นอารมณ์จิตของผู้ทำสมาธิภาวนา พอมารู้อย่างนี้แล้ว รู้สึกเสียดายทันที แต่ยังดีที่ได้เรียนสะกดจิตไว้บ้าง

ทำไมจึงเกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติ

เพราะเราไปเข้าใจว่า การปฏิบัติต้องนั่งสมาธิ ต้องเดินจงกรม เพียงอย่างเดียว การปฏิบัติคือฝึกสติให้รู้อยู่กับเรื่องชีวิตประจำวัน เรา ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ให้มีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา

ครูบาทั้งหลายนี้ มาชักนำให้ญาติโยมเข้าใจผิด เดินทางผิดหมด

เด็กน้อยเรียนหนังสือ ก็ปฏิบัติสมาธิได้

ผู้ใหญ่ทำงาน ก็ปฏิบัติสมาธิได้

ฝึกสติลูกเดียว

๘๖

ถ้าจะเอาให้ดีกันจริงๆ คีล ๕ ข้อเป็นหลัก

จะละบาป ก็อยู่ที่คีล ๕ ข้อ จะละกิเลส ก็คีล ๕ ข้อ

ทำไมทำสมาธิพอจิตสงบแล้วรู้สึกเจ็บหน้าอก

...ไปข่มจิตแรงเกินไป เราไม่ได้ตั้งใจหรอก มันเป็นเอง พอมีอาการอย่างนั้น เราก็เฉยๆ อยู่ กำหนดรู้เฉยอยู่ มันจะผ่านไปเอง เวลาจิตทำท่าจะสงบ มันต้องมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น แต่เมื่อมันเกิดขึ้น เรากำหนดจิตรู้เฉยอยู่ ถ้าบริกรรมภาวนา จะหยุด เพียงแต่กำหนดสติรู้จิตเฉยอยู่เท่านั้น ถ้าจิตมันเฉยอยู่ ก็ปล่อยให้มันเฉยไป ถ้ามันคิด เรารู้ เฉย-รู้ คิด-รู้ เฉย-รู้ คิด-รู้ สลับกันไปอย่างนั้น ถ้าในช่วงนั้นเราไปบังคับจิต ไปข่มจิต มันเกิดอาการจุกแน่นขึ้นมาทันที หรือไม่รู้สึกรู้สึกรัดอึด

ทำอย่างไรเมื่อจิตเสื่อม

เอา “รู้” ตัวเดียว มันจะอยู่ในระดับนี้ หรือมันจะเจริญขึ้น
มันจะเสื่อมลง อย่าไปสนใจมัน เอาสติตัวเดียว

หลวงปู่มหาบัวเทศน์ไว้ครั้งสุดท้ายนี้ชัดเจน

“เมื่อก่อนเราไปดีใจ เสียใจ อยู่กับความเสื่อม ความเจริญของ
สมาธิ มันก็ได้แค่นั้น มาทีหลังนี้ เราไม่เอาอะไร เอาสติผู้รู้ตัวเดียว
มันจะเสื่อม มันจะเจริญ มันก็เป็นแค่อารมณ์จิตเท่านั้น แล้วมันก็เป็น
ไปได้ดี” ท่านว่า

๔๔   อย่างพระองค์ที่โยมพามา แยกไปภาวนาแล้วไปรู้โน่น เห็นนี้ รู้
โน่น เห็นนี้ อะไรทำนองนี้ ในเมื่อมันเกิดความรู้ความเห็นขึ้นมาแล้ว
ไปหลงความรู้ความเห็นของตัวเอง มันก็เลยเพี้ยนไปใหญ่

หลงจิต ติดแยกดินแดน

บางที่มันหลง มันหลง กิเลสมันหลอก หลวงพ่อยังเคยคิดว่า เราสมัยก่อนมันก็ยังเป็นลาว เป็นไทยกันอยู่นะ มาเปลี่ยนกฎหมาย คนในไทยได้รัมรดงไตรรงค์นี่คือคนไทย เป็นหนึ่งเดียว ไม่แบ่งแยก

เมื่อก่อนเข้าไปอยู่กรุงเทพฯ ไปบิณฑบาตที่แรก เขาก็มองหน้า ท่านเป็นไทยหรือเป็นลาว เขายังถามอยู่เลย

ใจมันก็ยังคิดภาวนา ไปๆ แล้วมันหลงเขต หลงแดน นี้กว่าตัวเป็นผู้ยิ่งใหญ่ จะปฏิวัติแบ่งแยกดินแดนโน่นแน่ะ มันคิดอย่างนี้

ไปๆ มาๆ ที่จะได้สติ ไปเจอเพื่อนคนหนึ่ง มันเป็นนักเลงโต เป็นเถรเหมือนกัน มันชวนต๋อย มันชวนชกกัน กลัวมัน กลัวมัน ด้วย กลัวผ้าเหลืองด้วย เราบวชมีผ้าเหลืองแล้ว จะมาชกมาต๋อยกัน ได้อย่างไร มาหนีในใจ มาตอนนั้นมันก็ได้สติขึ้นมา ความยิ่งใหญ่ทั้งหลายที่เคยทงตัวมันก็หายหมด เพียงแค่นี้คนเดียวเรายังไม่กลัวสู้มัน แล้วจะไปคิดแบ่งแยกดินแดนได้อย่างไร มันก็เลยหาย

๕๓

วิธีแก้สัญญาวิปลาส

เอาอย่างนี้ก็ดี เขาให้กินแล้วก็ให้นอน แม้แต่สวดมนต์ภาวนา ให้หยุดหมด ให้จิตกลับคืนมาสู่สภาพเดิมก่อน สภาพเดิมก็เหมือนกับที่เรายังไม่บวช เพราะการปฏิบัติเขาให้กินให้นอน นั้นแหละ มันถึงจะเบาลง ... ให้มันหมดไปทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วค่อยเริ่มต้นใหม่

อาจารย์หลวงพ่อนี้ ท่านก็เป็นเพี้ยนๆ ไปเหมือนกัน พี่ชายท่าน ชื่ออาจารย์พร เขียนจดหมายมา บอกว่า ให้เจ้ารักษาคุณบุญ (หลวงปู่บุญ) ให้หาย ให้รักษาอาจารย์บุญให้หาย อาจารย์บุญ ชิน-วังโส นี่เป็นอาจารย์ของหลวงพ่อ ที่นี้อาจารย์ใหญ่ พี่ชายของท่าน ที่เลี้ยงดูหลวงพ่อมา ก็เขียนจดหมายมา พร้อมกับให้คนนำอาจารย์บุญมา ให้เจ้ารักษาอาจารย์บุญให้หาย แล้วก็ให้จำพรรษาอยู่ที่อุบลฯ อย่าให้กลับไป

๕๐

เอ... เราเป็นลูกศิษย์ จะรักษาอาจารย์อย่างไร เลยไปนึกถึงคำพูดของหลวงปู่เสาร์

“คนเกิดสัญญาวิปลาส มีส่วนเข้าใจผิดเป็นบางสิ่งบางอย่าง ให้หยุดสวดมนต์ ให้หยุดภาวนา ให้กินแล้วให้นอน”

พอเสร็จแล้วหลวงพ่อก็ไปชวนลูกหลานในตลาด พวกลูกโยมอุปถัมภ์ฐาก ตกกลางวันมาก็ให้หาส้มตำ หาอะไรมาให้ฉัน ให้พวกเด็กผู้หญิงสาวๆ นั้น ให้มาพูดหยอกล้ออะไรต่างๆ

ที่นี้พอเสร็จแล้วท่านมาอยู่ได้ ๒ เดือน ท่านมาพูดคำหนึ่งว่า “โอ๊ย! นี่มันเอากันมาฆ่านี้หว่า เตียวนี้มันไม่มีความดีอะไรเหลืออยู่แล้ว มันเป็นคฤหัสถ์ธรรมดาแล้วนะ เตียวนี้” ท่านว่า

“อ้าว! ถ้างั้นอาจารย์เริ่มภาวนาได้แล้ว”

ที่นี่ พอท่านภาวนา จิตของท่านก็คืนมาตามเดิม ไม่หลง เหมือนแต่ก่อน แต่ไปติดอยู่อันหนึ่ง ติดอยู่ว่าจะกลับไป แล้วก็จะไป ลึก ลึกแล้วจะไปแต่งงาน เจ้าสาวมันคอยอยู่ หลวงพ่อก็บอกว่า

“โอ๊ย! ไม่ใช่ไปหลงเขาฝ่ายเดียวหรือ”

“ไม่น่า มันคอยอยู่”

“โอ๊ย! สงสัยว่าเจ๊กในอำเภอสว่างฯ มันเอาไปกินก่อนแล้ว อ้าว! ถ้าจะกลับ มาสัญญากันก่อน ถ้าหากผู้หญิงคนที่อาจารย์ว่าเขาคอยอาจารย์อยู่ ผมจะให้อาจารย์สึก แล้วผมจะเตรียมเงินค่าสินสอดทองหมั้นไปด้วย จะจัดการแต่งงานให้เลย แต่ถ้าหากว่าเขาไม่คอยอาจารย์ละก็ ให้เลิกคิดนะ”

“เฮ้! ตกลง” แล้วก็พากันกลับไป

พอไป ก่อนที่จะไปถึงบ้าน มันก็ถึงวัดเราก่อน พอไป แทนที่จะแวะเข้าวัด โน่น เดินดูๆ เข้าไปในบ้านมัน พระจะตามไป เอ้า ปล่อยให้ไปคนเดียว พอไปได้สักพักหนึ่ง กลับมาหัวเราะแฉ่ๆ มาแต่ประตูวัด

“อ้าว! เกิดเมื่อวานนี้ทำไมมันเก่งนักหนา”

“เก่งอย่างไรล่ะ อาจารย์”

“มันว่าเจ๊กอำเภอสว่างฯ เอาไปกินก่อนแล้ว มันก็เป็นจริง”

“สัญญาต้องเป็นสัญญา”

“เฮ้! ตกลง สัญญาเป็นสัญญา ไม่ยุ่งเกี่ยวกับมันอีกต่อไปแล้ว”

ท่านก็เลิก เลิกคิด แล้วก็อยู่มาจนอายุ ๘๐ กว่าปี ไปได้มรณภาพ

จิตปรุงได้ตั้งใจปราศณา

จิตของคนเรามันปรุงแต่งได้ พระองค์หนึ่งอยู่ที่แปดริ้ว กำลัง
หนุ่มๆ มาเล่าให้ฟังว่า กำหนดจิตไม่สำคัญมันหมายในรสอาหาร ลง
ผลสุดท้ายกินพริกก็ไม่เผ็ด กินอาหารเหมือนกินขนดอก มันไม่รู้ถึง
รสชาติอะไรเลย พอเสร็จแล้วแกลบอกว่า “มันไม่อร่อย ผมก็เลยหยุด”

เหมือนกับหลวงปู่เสาร์ เห็นมันเกิดขึ้นตามวัด บอกให้เณรไป
เก็บ

“เณรเก็บเห็ดนี้ไปหมกไฟให้กิน”

เณรก็ไปเก็บได้ถ้วยถ้วยเดียวหนึ่ง เอามาห่อหมก เอาไป

๕๒

ถวายหลวงปู่ หลวงปู่ก็ฉันจนหมด

ที่นี้ไอ้เจ้าพวกเณรนี้แหละ ทำห่อหมก เณร ๕-๖ องค์ตักแจก
กันคนละช้อนๆ ฉันอาหารยังไม่อิมเลย สลบเหมือดทั้ง ๖ องค์

“เณรเป็นอะไรๆ ถ้ามันดูสิว่ามันเป็นอะไร”

“กินเห็ดเบือ”

“รู้ว่าเห็ดเบือ ทำไมถึงไปกินล่ะ”

“ท่านอาจารย์พากิน”

“ข้าไม่ได้กินเห็ดเบือ ถ้าข้ากินเห็ดเบือ ข้าก็เมาตาย”

หลวงปู่ฉันเป็นขาม นั่งยิ้มเฉย แต่เณรฉันคนละช้อน ฉันข้า
ยังไม่อิมเลย สลบเหมือดไปหมด

อันนี้ จิตของคนเรามันปรุงแต่งได้ จะให้มันแพ้หรือมันชนะ
มันก็ได้

ธรรมะคือเรื่องชีวิตประจำวัน

นิमितก็ดี ความรู้ก็ดี ที่มันเกิดขึ้น กำหนดหมายเพียงแต่เป็น
อารมณ์จิต ความเจริญของสมาธิ ความเสื่อมของสมาธิ มันก็เป็น
แค่อารมณ์จิต

จุดที่เราจะเอา สติตัวเดียวที่รู้ตัวอยู่เท่านั้น รู้ในปัจจุบัน เวลา
จิตมันเป็นสมาธิจริงๆ ถ้าจะเกิดภูมิความรู้ มันจะกระโดดไปโน่น
กระโดดไปนี่ เหมือนที่เราผูกเงือกเอาไว้ดูเล่น แล้วเมื่อเป็นเช่นนั้น มัน
เป็นสมาธิปัญญาได้อย่างไร มันเป็นได้ตรงที่สติมันไล่ตามทัน

หลักก็คือว่า เวลาเรากำหนดสติทำสมาธิ ถ้าจิตอยู่ว่างๆ ปล่อย
ให้ว่าง มันจะว่างไปถึงไหน ว่างไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนหาย ก็
ช่างมัน เพราะว่าความว่างของจิตเป็นฐานสร้างพลัง สร้างพลังทาง
สมาธิและสติ แม้ในสมาธิจะไม่เกิดภูมิความรู้ขึ้นมา เมื่อออกจาก
สมาธิมา สติมันจะเข้มแข็ง เราจะมาได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องชีวิต
ประจำวัน

ธรรมะที่ว่า เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา มันไม่ใช่อื่นไกล คือเรื่องชีวิตประจำวันของเรานี่เอง

รอยต่อระหว่างจิตไม่ว่างกับจิตว่างเป็นอย่างไร

ตอนบรกรรมจะหายไป สำหรับผู้เริ่มฝึกหัดนี้ มันจะเกิดมี อาการเคลิบเคลิ้ม ใจลอยๆ เหมือนกับจะง่วงนอน เหมือนกับจะหลับ ถ้าหากว่าจิตสงบ มันก็จะวูบลง เหมือนกับกระโดดจากที่สูงลงไปสู่ ที่ต่ำ นี่ ตรงนี้ หัวเลี้ยวหัวต่อ พอมันวูบลงไป พอหยุดวูบ หนึ่งปีบ ทางแยกมี ๒ ทาง ทางหนึ่งนอนหลับ อีกทางหนึ่งไปเป็นสมาธิ ก็ รู้สึกตัวขึ้นอีกภาวะหนึ่ง บางทีรู้สึกตัวแล้วก็สว่างโพล่งขึ้น บางทีก็ เพียงแต่รู้สึกตัวแจ่มๆ กระหม่อมๆ อยู่

๕๕ บางท่านบรกรรมภาวนาไป จิตก็ค่อยๆ สงบๆๆๆ แล้วมันก็ หยุดบรกรรมภาวนาเอง บางทีไปรู้ว่าจิตหยุดบรกรรมภาวนา เกิด เอะใจ สมาธิถอน

อาการวูบวาบอะไรต่างๆ นี้ มันจะเกิดขึ้นสำหรับผู้เริ่มฝึก ภาวนาต่างหาก แต่ถ้าหากว่าปฏิบัติไปจนคล่องชำนาญชำนาญ จิตมี พลัง มีสติสัมปชัญญะ มันจะค่อยสงบๆๆ สงบไปพร้อมกับความ คิดที่ปรงแต่่ง

บางทีพอมันหยุดคิด มันหนึ่งปีบ พอมันหนึ่งแล้ว บางทีมันก็ หนึ่งๆๆๆ ไป จนกระทั่งไปถึงระยะที่ร่างกายตัวตนหาย บางทีพอหนึ่ง ว่างสักพักหนึ่ง มันจะเกิดความรู้ผุดขึ้นๆๆ ที่เรากำหนดรู้อารมณ์จิต คือความคิดที่เราตั้งใจกำหนดรู้ มันเป็นสมาธิที่มีวิตก วิจารณ์ โดย ความตั้งใจ หรือบรกรรมภาวนาอยู่ มันก็เป็น วิตก วิจารณ์ โดยความ ตั้งใจ

ทีนี้พอจิตมันวูบจะไปหนึ่งปีบ ถ้ามันจะเป็นสมาธิทางฌาน- สมาบัติ มันก็ได้แต่หนึ่งๆๆๆ ไปเฉยๆ ถ้ามันจะไปในทางอริยมรรค

อริยผล พอจิตสงบ มันตัดกระแสแห่งอารมณ์เดิมขาดไป มันจะว่าง
 อยู่พักหนึ่ง แล้วก็เกิดวิตกขึ้นมา วิตกคือความคิดที่มันผุดขึ้นมา
 วิचारคือสติที่รู้พร้อมอยู่ในขณะจิตนั้น แล้วความคิดมันจะคิดเรื่อย
 เปื่อยไป สติก็จะไล่ตามรู้ๆๆ ไป พอหนักๆ เข้า กายเบา จิตเบา
 กายสงบ จิตสงบ เกิดปีติ เกิดความสุข ความคิดยิ่งเร็วขึ้นๆๆ
 พอไปถึงจุดๆ หนึ่ง มันจะนิ่งพับลงไป สว่างไสว แล้วมันจะมีปรากฏ
 การณ์ให้จิตรู้ เกิดขึ้น ดับไป เกิดขึ้น ดับไป อยู่เรื่อย บางทีก็เป็น
 เงามๆ เหมือนซี่เข็มไหลผ่านไปผ่านมา แล้วจิตก็ตั้งมั่น นิ่ง เต็ม
 สว่างไสว มันไปถึงจุด ฐิติภูตัง ของหลวงปู่มั่น

นานาอาการของสมาธิ

คนทั้งหลายชอบพูดว่า สมาธิเบื้องต้น สมาธิเบื้องกลาง สมาธิ เบื้องปลาย ในเมื่อมันเป็นจริงตามธรรมชาติของสมาธิ มันไม่มีต้น มีกลาง มีปลาย มันก็ไปของมันอย่างนั้น

บางทีจิตไม่เคยสงบ แต่มันมีสติรู้อยู่ที่จิต แล้วมีความเอิบอ้อม อยู่ที่จิตตลอดเวลา แต่จิตสงบนิ่งลงไป สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน มันไม่มี ที่นี้ สมาธิที่จิตสงบแล้ว รู้ ตื่น เบิกบาน มีปีติ มีความสุข อัน นั้นมันเดินไปในทางฌานสมาบัติ

บางท่านก็บอกว่าจิตไม่เคยสงบสักที พอกำหนดลงไปแล้ว มันก็มีแต่ความคิดผุดขึ้นๆ อยากจะให้มันสงบ นิ่ง สว่าง มันไม่เคยสว่างสักที แบบนี้ก็มี

๕๖

บางคนก็นิ่งสมาธิไม่เป็น แต่ว่ากำหนดสติรู้จิตอยู่ตลอดเวลา บางทีมันก็ได้ความรู้แปลกๆ เกิดขึ้นมาอย่างที่เราคาดไม่ถึง ในทำนองนี้ มันก็เป็นเรื่องของสมาธิทั้งนั้น

ส่วนใหญ่สมาธิที่มันลงไปลึกๆ สว่างไสว มันแก้ปัญหาคิดไม่ ค่อยตก แต่ที่มันอยู่ตื้นๆ ผิดเผินกับเรื่องชีวิตประจำวัน แต่สติ เตரியพร้อมอยู่ตลอดเวลา นี่! จุดนี้ต่างหากที่มันจะแก้ปัญหาคิดได้

มีผู้มาเล่าว่า ได้ฌานขั้นนั้น ฌานขั้นนี้ ญาณขั้นนั้น ญาณ ขั้นนี้ ก็เลยบอกเขาว่า ไม่ทราบเหมือนกันว่ามันเป็นฌานขั้นไหน เมื่อจิตสงบแล้วขอให้มันมีสติรู้พร้อมอยู่ทุกขณะจิตเป็นการใช้ได้ เมื่อ มันเป็นไปกันจริงๆ จิตมันก็ไม่ได้บอกว่าฉันอยู่ในฌานขั้นไหน สมาธิ ขั้นไหน ที่ว่าสมาธิขั้นนั้น ฌานขั้นนี้ มาพูดเอาต่อเมื่อออกจากสมาธิ มาแล้ว ในขณะที่จิตมันเป็นไปจริงๆ มันไม่มีขั้นมีตอนอะไรหรอก

หลักปฏิบัติชั้นยอดที่สุด

ถ้าจะเอาดีกับพระพุทธเจ้าจริง ๆ ก็ยึดพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ ที่พึ่งที่ระลึก พยายามปฏิบัติศีล ๕ ให้มันถูกต้อง อยู่กันที่ตรงนี้ ไม่ต้องไปไขว่คว้าอะไรให้มันมากนัก

๑. รักษาศีล ๕

๒. ทำกิจวัตร อุบัติฐานเลี้ยงดูบิดามารดาให้ดี

๓. ฝึกสติสัมปชัญญะ ให้รู้อยู่ที่จิตตลอดเวลา ถ้าเรามีสติรู้ อยู่ที่จิต นั่นแหละ คือ พุทธะ ผู้รู้ พุทธะ ผู้ตื่น พุทธะ ผู้เบิกบาน

ถ้าจับจุดนี้ได้แล้วสบายมาก ไปที่ไหนเราก็ไปกับพระพุทธเจ้า นิ่ง นอน กิน อยู่กับพระพุทธเจ้าตลอดเวลา

คนทั้งหลายศึกษาธรรมะ ไม่รู้จักจุดมัน ไม่รู้จักจุดที่จะเอาดี เราต้องเอาดีกันตรงนี้ ตรงที่มีสติรู้จิตตลอดเวลา ผู้ที่มีสติรู้จิตตลอดเวลา เป็นจิตพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นคุณธรรมที่ ทำจิตให้เป็นพุทธะ

เมื่อทรงไว้ซึ่งความรู้สึกเช่นนั้นตลอดเวลา ชื่อว่ามีพระธรรม อยู่ในใจ

เมื่อมีพระธรรมอยู่ในใจ พระธรรมก็คอยเตือนให้เราารู้สึกสำนึก ผิดชอบชั่วดี เราจะตั้งใจละความชั่ว ประพฤติความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ สะอาดอยู่เสมอ

อันนี้คือหลักปฏิบัติชั้นยอดที่สุด

ภายหลัง จิตตื่น

สังเกตดูเวลาเรานั่งสมาธิ ทีแรกเรานั่งสมาธิ กำหนดจิตรู้ อารมณ์ รู้ไปๆ ทยายสัมพันธ์แห่งความตั้งใจมันยังไม่ขาด พอไปแล้ว มันวูบลงไป มันตัดสายสัมพันธ์จากปกติธรรมดาไปสู่สภาวะหนึ่ง คือ ความหลับ พอมันวูบลงไป จิตหยุดวูบ นั่นคือการหลับ ถ้ามันหลับ ไม่ตื่น ก็หลับมืดไปอย่างธรรมดา ทีนี้ถ้ามันหลับ ตื่นอีก สติมันตื่นขึ้นมา มันก็รู้อยู่เฉพาะในจิต นั่นจิตเข้าสมาธิ

๕๕

นักภาวนา เมื่อนอนแล้วก็ต้องกำหนดจิตรู้อารมณ์ คิดไป รู้ไป คิดไป รู้ไปๆ เคลิ้มไปๆ หลับปุ๊บลงไป ถ้ามันหลับอย่าง ธรรมดา มันก็มีมืดมืดไปธรรมดา แต่ถ้าหลับแล้วจิตเป็นสมาธิ มัน ตื่นอีกภาวะหนึ่ง มันก็รู้อยู่เฉพาะในจิต ถ้าบางทีมันส่งกระแสออกไป นอก มันก็เกิดฝันขึ้นมา

เวลาเรานั่งสมาธิก็เหมือนกัน เมื่อจิตมันหลับปุ๊บลงไป มัน ตื่นอีกทีหนึ่ง ถ้ามันนิ่งอยู่เฉยๆ มันก็รู้สว่างอยู่ ถ้าเวลามันส่งกระแส ออกนอก มันจะเกิดมโนภาพขึ้นมากลายเป็นนิมิต นิมิตกับฝันมัน ก็เหมือนกัน อันเดียวกัน

อย่าสำคัญมั่นหมายกับความรู้ในจิต

เราแยกไม่ได้ว่า ความรู้ในจิตเป็นการปรุงแต่งหรือเปล่า เพราะมันเป็นอันเดียวกัน บางทีเรารู้ผิด บางทีเรารู้ถูก แม้แต่รู้ธรรมะเป็นข้อความก็เหมือนกัน บางทีเรารู้ผิด บางทีเรารู้ถูก

เพราะฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านจึงเตือนว่า อย่าไปถือสำคัญกับความรู้และความเห็น ความรู้ก็ดี ความเห็นก็ดี มันเป็นแต่เพียงอารมณ์จิตเท่านั้น อย่าไปสำคัญมั่นหมายว่ามันผิดหรือถูก

ที่นี้ตรงที่มันผิดหรือถูกนี้ มันอยู่ที่ความตั้งใจของเรา ที่เราตั้งใจไว้ว่า เราปฏิบัติเพื่ออะไร เราสร้างสมาธิเพื่ออะไร เพื่อให้ใจเข้มแข็ง ให้มีสติสัมปชัญญะ เราจะได้ตั้งใจละสิ่งที่มันเป็นบาปโดยเจตนาให้เด็ดขาดลงไป ส่วนความรู้ในจิตในใจนั้น มันเป็นแต่เพียงอารมณ์จิตเท่านั้น แต่รู้ผิด รู้ถูก อย่าไปสำคัญมั่นหมาย

พลังงาน-พลังสติ

จิต เวลามันจะคิด ปล่อยให้มันคิดไป จะไปไหนช่างมัน เราเอาสติตามรู้ๆๆๆ ไปอย่างเดียว หลักธรรมชาติของมันว่า จิต ถ้ามีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก เขาจะเพิ่มพลังงานมากขึ้นทุกที เพราะฉะนั้น ในเมื่อจิตว่าง ว่าง มันก็มีพลังอยู่ทางหนึ่ง เรียกว่า พลังงาน แต่ถ้าจิตมีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก มันจะมีพลังทางสติ

พลังงาน มันไม่เป็นไปเพื่อให้หมดกิเลส แต่พลังสติมันทำให้คนเราหมดกิเลส

๖๐ เราคิดๆๆๆ จิตที่มันคิดขึ้นมา นั่นแหละ จิตที่คิดเอง มันเป็นฉายาแห่งจิตได้สำนึก ในเมื่อเรามีสติกำหนดรู้ๆๆๆ เมื่อสติมีพลังเข้มแข็งขึ้น จิตได้สำนึกมันก็ตื่นขึ้นมาทีละน้อยๆ เราสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้

สมาธิในฌานสมาบัติ มีแต่สงบนิ่งๆๆๆ ไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนไม่มี เรียกว่าสมาธิในฌานสมาบัติ ความคิดความรู้อะไรต่างๆ มันไม่เกิด แต่มันมีแต่ตัวรู้ละเอียดไปเฉยๆ จุดสุดท้ายของมันก็คือเนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปฌาน ตั้งแต่ฌานที่ ๑ ถึงฌานที่ ๔ อรูปฌาน ตั้งแต่อากาสนัญญายตนะ วิญญาณัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ อันนี้เป็น อรูปฌาน

ผู้สำเร็จฌาน ๑ ถึงฌาน ๔ ตายแล้วไปเกิดเป็นพรหมมีรูป ผู้ที่สำเร็จฌาน ๕ คือ อากาสนัญญายตนะ ไปถึง เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นพรหมไม่มีรูป เขาเรียกว่า พรหมลูกฟัก ไปนั่งอยู่ในฌานเฉยๆ พระพรหมที่เป็นรูปพรหมยังมีโอกาสไปฟังเทศน์

พระพุทธรเจ้าได้ หรือบางทีอาจแสดงปาฏิหาริย์ไปช่วยเพื่อนฝูงที่
บำเพ็ญเพียรอยู่ในป่าได้

แต่สมาธิที่เป็นฌานในอริยมรรค-อริยผล ที่แรกเราอาศัย
บริกรรมภาวนา พอบริกรรมภาวนา จิตหยุดบริกรรมภาวนา จิตไป
นิ่งว่างอยู่เฉยๆ พอนิ่งว่างสักพักหนึ่ง มันก็มีความรู้ผุดขึ้นๆ
อย่างกับน้ำพุ อันนี้เรียกว่า สมาธิมีวิตก วิचार แล้วก็มีปีติ มีสุข พอ
เกิดปีติ เกิดสุข ความคิดยิ่งผุดขึ้นมา เร็วขึ้นๆ แล้วมันจะไปถึง
จุดๆ หนึ่ง จิตหยุดก็กลงไป นิ่ง สว่าง สภาวะทั้งหลายมันจะปรากฏ
การเกิด-ดับๆๆ ให้จิตรู้ตลอดเวลา ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านว่า ฐิติภูตัง

ทำความเข้าใจเรื่องสังขาร

เราเรียนธรรมะ สังขารมี ๒

อุปาทินกสังขาร สังขารมีใจครอง

อนุปาทินกสังขาร สังขารไม่มีใจครอง

สังขารมีใจครอง ได้แก่ มนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน เทวดา อินทร์
พรหม ยม ยักษ์ทั้งหลาย อันนี้เรียกว่า สังขารมีใจครอง

สังขารไม่มีใจครอง ดินฟ้าอากาศ ต้นไม้ ภูเขา รถ เรือ
เป็นต้น

ทั้ง ๒ อย่างนี้ หลักธรรมะว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

๖๒

ที่นี่ มาพิจารณาดูให้ลึกซึ้งแล้ว คล้ายๆ กับว่า ธรรมะนี้สอน
ให้เราไปเที่ยวกล่าวดูสิ่งอื่นว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ที่นี้ใน
เมื่อจิตของเราศึกษาเรื่องสังขารให้ละเอียดลงไปจริงๆ สิ่งทั้งหลาย
เหล่านั้นเขาก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติของเขาเท่านั้น แต่ตัวที่ว่า
สังขารา อนิจจา สังขารไม่เที่ยง มันก็คือจิตของเราที่หวนไหวต่อ
เหตุการณ์นั้นๆ ในเมื่อเราเข้าใจธรรมะละเอียดแล้ว เราจะไม่ไปโทษ
สิ่งเหล่านั้น

สังขารไม่เที่ยง ก็คือจิตของเราไม่เที่ยง มันยังหวนไหวต่อ
อารมณ์ ถ้าหากว่าจิตของเราเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของสิ่งใด
ความยินดีไม่มี ความยินร้ายไม่มี ความสุขและความทุกข์เพราะเหตุ
นั้นไม่มี มันก็เป็นสังขารที่เที่ยง คือจิตใจของเรามันเที่ยง

แต่ความไม่เที่ยงของเบญจขันธ์ยังมีอยู่ แก่ เจ็บ ตาย มัน
ก็ยังมี พระอรหันต์ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็ยังมีในพระ
อรหันต์ แต่พระอรหันต์ จิตของท่านอาจจะปรุ้งแต่ง แต่เวทนาที่เกิด

จากอารมณ์ของท่านไม่มี แต่ถ้าหากว่าท่านเข้าสมาธิ เวทนา สุข ทุกข์ของท่านก็ยังมี เมื่อจิตเกิด ปิติ สุข ก็คือ เวทนา แต่สิ่งที่จะปรากฏสำหรับผู้สำเร็จอรหัตต์แล้วนี้ คือ ทุกข์กายความเจ็บความไข้ แต่ถึงอย่างไร ท่านก็ไม่หวั่นไหวในเหตุการณ์นั้นๆ

สัญญา อนิจจา ความทรงจำไม่เที่ยง พระอรหัตต์ก็มี เพราะว่าคุณความทรงจำนี้มันเกี่ยวเนื่องกับประสาททางสมอง ความหลง ความลืม อะไรต่างๆ ยังมีอยู่อย่างปกติสามัญชน เช่น ความจำอะไรต่างๆ มันลืมเลื่อนไป แต่คุณธรรมที่สำเร็จเป็นพระอรหัตต์ไม่รู้จักเปลี่ยนแปลง ภูมิจิตภูมิใจที่ดำเนินไปตามครรลองของสมาธิ ของญาณ ของฌาน นี้ก็เสื่อมเป็น เพราะอันนี้มันก็เป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกีย์วิสัย แต่ความหมัดกิเลสของท่านไม่มีเสื่อม

๕๓

ศีล สมาธิ ปัญญา ที่เรารีบเร่งบำเพ็ญเพียรกันหามรุ่งหามค่ำ เรามุ่งเพียรเพื่อสร้างพลังจิตให้ไปบรรลุความเป็นพระอรหัตต์ ในเมื่อบรรลุความเป็นพระอรหัตต์ พระอรหัตต์ไม่ใช่ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา เปรียบเหมือนพาหนะสำหรับขับขี่เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทาง เมื่อไปถึงจุดหมายปลายทางแล้ว พาหนะก็ไม่มีจุดหมาย

ความสำเร็จพระอรหัตต์ มันอยู่เหนือ ศีล สมาธิ ปัญญา อยู่เหนือเหตุเหนือผล แต่ต้องอาศัย ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องดำเนิน จึงจะไปสู่ความเป็นพระอรหัตต์ได้

รู้ด้วยตัวเอง แก้ด้วยตัวเอง

จิตมันรู้เข้าไปที่จิต พอมันเข้าไปถึงจิตแล้ว จิตกระเพื่อมหรือ เปล่า หัวน้ไหวหรือเปล่า มันรักหรือมันเกลียด พอใจหรือไม่พอใจ นี่! ปรากฏการณ์มันเกิดขึ้นอย่างนี้ ถ้ามันรู้สึกรัก กำหนดขันธ์นี้ นั่น! ของจริงมันปรากฏให้เราารู้

ของจริงอะไร... ความจริงของจิตของเรา มันยังมีกิเลส เราก็รู้ว่าเรามีกิเลส เมื่อเรารู้ว่าเรามีกิเลส เราก็รู้จุดบกพร่องของเรา รู้จุดต่างของเรา เราจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไรต่อไป

๖๔ ถ้าสมมติว่าเราจะแก้ตัวยที่มันยุ่งๆ ถ้าเราไม่รู้ปมมัน เราก็ไม่รู้จักที่แก้ ปมยุ่งมันอยู่ที่ตรงไหน เรารู้แล้วเราก็แก้ที่ตรงนั้น

จิตของเรานี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันประสบอารมณ์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันมีกิเลสใหม่

ถ้ายินดีมันก็มีกิเลส ถ้ายินร้ายมันก็มีกิเลส ถ้ายึดติดมันก็มีกิเลส

นี่! ความจริงมันปรากฏให้เราารู้แล้วว่าเรามีกิเลส ต่อไปเมื่อเรารู้แล้วว่าเรามีกิเลส เราจะปฏิบัติอย่างไร กิเลสมันปรากฏ กำหนดสติรู้มัน อารมณ์มันปรากฏ กำหนดสติรู้มัน เอาสติตัวเดียว

พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้อย่างชัดเจน
ต้นหามันเกิดที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

มันก็ดับที่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

มันจะดับได้อย่างไร

ฝึกสติ

พระอานนท์ถามว่ามันจะดับได้อย่างไร

ฝึกสติให้มันเข้มแข็ง

เราจะฝึกสติอย่างไร

การฝึกสติ ต้องทำจิตให้มีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก อะไรก็ได้ ในเมื่อจิตของเรายังไม่เป็นเอง เราทำเอา นึกถึงสิ่งนั้น นึกถึงสิ่งนี้ นึกถึง ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก อันนี้คือการฝึกจิตให้มีสิ่งรู้

ทีนี้ถ้าจิตมันหาสิ่งรู้มาให้ตัวมันเอง มันคิดขึ้นมาเองได้ เรารู้ความคิดนั้นแหละเป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต ทางปฏิบัติ เราเอาสติกำหนดรู้อย่างเดียวเท่านั้น แค่นี้มันก็หมดปัญหาแล้ว จะไปยุ่งอะไรจะไปเที่ยวให้หลวงพ่อบุญแก่ให้ มันก็แก้ไม่ได้ มันต้องแก้ตัวเอง

เห็นสาว ๆ แล้วนั่งดู มันรักมันชอบ ก็ให้มันรักมันชอบไป แต่ว่าสตินี้เป็นตัวสำคัญ ในขณะที่มันรักมันชอบ มันก็สร้างบาปขึ้นในใจ มันอยากจะทำอย่างนั้น มันอยากจะทำอย่างนี้ พอไป ๆ มา ๆ สติมันเข้มแข็ง มีปัญญา มันก็บอกกับตัวเองว่า สิ่งนี้ไม่ควรแก่เรา เราไม่ควรทำ แล้วในที่สุดมันก็เลิกคิด

คำสั่งหลวงปู่เทศก์เรื่องวัดถุมงคล

เดี๋ยวนี้ พระเจ้าพระสงฆ์ ครูบาอาจารย์นี้ ขอให้องค์ไหนตั้ง
ขึ้นมาเถอะ กุชายกินสะบันหันแหลก
ของหลวงพ่อนี้ดี หลวงปู่เทศก์ ก่อนที่ท่านจะจากไป ท่านสั่ง
ว่า

“เจ้าคุณ เลิกทำวัดถุมงคล”

“ผมไม่เคยทำสักที หลวงปู่ มีแต่คนอื่นเขาทำ”

“นั่นแหละ คนอื่นต่อไปนี่อย่าให้ทำ”

๖๖

พอท่านสั่งแล้วก็มาบอกเลิกหมด บางคนมาบอกว่าเป็นหนี้
เขาอยู่แสนหกหมื่น อ้าว! เป็นหนี้เขาแสนหกหมื่น เก็บรวบรวมสิ่ง
ของที่เหลือมา ทำบุญขึ้นมา ขายไปแล้วเท่าไร ยังเหลือเท่าไร เป็นหนี้
เขาเท่าไร ชำระเขาไปเท่าไร แสนหกหมื่นผมรับผิดชอบเอง ป่านนี้
ก็ยังไม่นำมามอบให้ ทีแรกเขาว่า ขอทำเพื่อหาเงินมาให้วัด ทำไปทำ
มามันก็เป็นธุรกิจส่วนตัวไปเสีย บางรายก็... หลวงพ่อจะทำโน่นทำนี่
จะซื้อเครื่องมือแพทย์ จะช่วยหลวงพ่อ... อ้าว! ทำไปทำไม เขาไม่ให้
เราหรอก แต่ว่าเขาเอาไปสร้างตึก ๔ ชั้น ๕ ชั้นโน่น

ทำมาค้าขายอะไรมันจะดียิ่งไปกว่าขายวัดถุมงคล ภาษีก็
ไม่ได้เสีย ได้เท่าไรก็เหลืออยู่เท่านั้น

ในฐานะที่หลวงพ่อศึกษาธรรมวินัยเพื่อธรรมวินัยจริงจัง มอง
โดยทั่วไปแล้ว ศาสนาพุทธในเมืองไทยเหลืออยู่ไม่ถึงสิบเปอร์เซ็นต์
ใครจะทำอะไร มีแต่ผลิตสินค้าขึ้นมาขาย ในเมื่อพระสงฆ์ต้องสร้าง
สินค้าขึ้นมาขายแลกเปลี่ยนตรามาสร้างวัดอยู่ ก็แสดงว่าชาวบ้านเขาไม่
รับผิดชอบ มันน่าจะชวนกันเลิกไปเสียให้หมด

สิ่งก่อสร้างในวัดป่าสาละวันที่มีมองเห็นอยู่นี้ ไม่ได้ขายอะไรแม้แต่ชิ้นเดียว แล้วหลวงพ่อก็ไม่เคยคิดที่จะสร้างอะไรไปอยู่วัดแปดริ้ว (วัดป่าชินรังสี) เขาสร้างโน่นสร้างนี่ เราก็มองอยู่เฉยๆ เออ! ญาติโยมเอาเงินมาช่วยสร้างvihingวิหารหน่อย ก็ไม่เคยบอก ไปนั่งอยู่เฉยๆ แต่เขาก็เอามาสร้างให้เอง

ไปจำพรรษาที่แปดริ้ว พอไป หมอเสรีบอว่า “วัดเป็นหนี้ผมอยู่ ๗ แสน”

“จะเอาคืนไหมล่ะ”

“ถ้าได้ก็เอา”

“เดี่ยวใจเย็นๆ เดี่ยวจะหาให้”

ไปอยู่ ๕ เดือน มีคนเอาเงินมาถวาย ๑๖ ล้าน นั่งอยู่เฉยๆ ตอนนั้นเขากำลังสร้างห้องน้ำห้องท่า สร้างศาลา สร้างตึก เอา!

ใครอยากสร้างอะไรสร้างไป

ไปที่แปดริ้ว เขาก็สร้างวิมานให้อยู่ วัดหนองจรเข้เขาก็สร้างให้อยู่ วัดหนองปลิงเขาก็สร้างให้ เดี่ยวนี้เป็นเจ้าพระยา มีปราสาทอยู่ ๓ ฤดูแล้วนะนี่

หลวงพ่อกับหลวงปู่มัน

หลวงพ่อกับหลวงปู่มันไปหิบบัณฑิตเทศน์ของหลวงพ่อกัน มีคนส่งมาให้ ๒๐ ม้วน บังเอิญไปหิบบัณฑิตที่ ๑๙ เอามาเปิดฟัง ฟังไปแล้วมัน ชั่ง...ชั่ง มันชั่งอยู่ตรงนี้

เมื่อก่อนเราบวชเป็นพระมหานิกาย เราจึงเกียจธรรมยุต พอ ได้ยินคำว่าธรรมยุตนี้ همینเบื้อ แล้วเราก็สนใจในการปฏิบัติ เราก็แสวงหาอาจารย์ของเราในฝ่ายมหานิกาย ไปเรียนไปปฏิบัติกับท่าน ขั้ววัตรปฏิบัติ เติมนงกรม นั่งสมาธิภาวนา ท่านก็เก่งเหมือนกัน ไม่น้อยหน้าพระปฏิบัติทางฝ่ายธรรมยุต บางท่านไม่ฉันเนื้อ ไม่ฉันปลา ฉันแต่เจ ท่านก็เคร่งถึงขนาดนั้น แต่มามองดูวินัย บางข้อบางอย่าง ท่านหละหลวม เช่นอย่างการรับเงินรับทอง ใช้เงินใช้ทองด้วยตัวเอง รับพระเคนของค้ำคั้นเอาไว้ เก็บอาหารค้ำคั้นเอาไว้ ตื่นเช้าเอามาฉัน สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ท่านไม่ถือ

กาลิก หมายถึง สิ่งที่มีกำหนดกาลเวลาจำกัด เช่นอย่างอาหารนี้ เราได้รับพระเคนฉันได้แต่เช้าช่วงเที่ยง น้ำตาลเป็นสัตตทาหากาลิก รับพระเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้ภายใน ๗ วัน แต่จะฉันได้เฉพาะเป็นยาเท่านั้น

มีพระอาจารย์องค์หนึ่งบอกว่า น้ำตาลที่ข้าเอาไว้ที่ตรงนั้น เอามาฉันกับข้าวหน้อย พอไปได้ยินเข้า ก็มานึกว่า เอ้อ! น้ำตาลที่รับพระเคนไว้แล้ว อนุญาตให้ฉันได้ภายใน ๗ วันเฉพาะแต่เป็นยาเท่านั้น แต่จะเอามาปนกับอาหารฉันนี้ มันก็กลายเป็นพวกอาหาร ต้องอาบัติปาจิตตีย์ จึงได้ไปรู้ว่า อ้อ! ครูบาอาจารย์ฝ่ายเรานี้ก็ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ แต่ว่าหย่อนวินัยบางข้อ

ภายหลังมาก็พยายามลดทิฏฐิมานะลง พยายามทำใจไม่ให้
 รังเกียจธรรมยุต จึงเข้าไปหาพระอาจารย์มั่น ไปอาศัยอยู่กับท่าน ดู
 ข้อวัตรปฏิบัติของท่านก็เหมือนกับอาจารย์ของเราเหมือนกัน ที่นี้ใน
 เมื่อมองไปในทางพระวินัย ท่านละเอียด คอยดูว่าพระอาจารย์มั่นจะ
 ทำผิดวินัยข้อไหน เล็กๆ น้อยๆ ไม่ปรากฏเลย จึงได้มอบกายถวาย
 ตัวเป็นลูกศิษย์ท่าน

ที่นี้มีเพื่อนมหาคณะหนึ่งไม่ยอม ตอนแรกพวกเราก็มีสตางค์
 ใส่ย่ามไปเหมือนกัน พอตัดสินใจจะเข้าหาอาจารย์มั่น สตางค์ที่มีอยู่
 ก็เลยมอบให้มหาคณะนั้น เราก็ไปแต่มือเปล่าๆ มีแต่บริวารประจำ
 ตัว เวลาไปอยู่กับท่านอาจารย์มั่น ท่านจะให้อยู่ที่ไหน นั่งตรงไหน
 เราเป็นพระเถระให้ไปนั่งปลายแถว เราก็เอา

คือตอนนั้นธรรมยุตกับมหานิกายดูเหมือนท่านจะเคร่ง สิ่ง
 ของที่ผ่านมือมหานิกายแล้ว ธรรมยุตจะไม่รับไม่เอา เพราะฉะนั้น
 อาจารย์ขาไปอยู่กับพระอาจารย์มั่น ต้องนั่งปลายแถว เพราะว่า
 อาหารที่แจกกับข้าว จัดๆ แล้ว ยังเหลืออาจารย์ขานั่งอยู่ปลายแถว
 ต่อไปก็ไม่มีพระองค์ไหน

ที่นี้ อยู่ไปอยู่มากก็มาสำรวมศึกษาสิกขาบทวินัยอะไรต่างๆ
 จากท่านอาจารย์มั่น ก็ได้ความรู้ความเข้าใจ สิ่งใดที่เราเคยละเมิด
 ล่วงเกิน เราก็ชำระให้มันบริสุทธิ์สะอาด ที่นี้การปฏิบัติเมื่อจิตสงบ
 แล้วมีแต่ความเยือกเย็น เกิดปัญญารู้ธรรมเห็นธรรมตามความเป็น
 จริง เมื่อก่อนนี้มันก็พอรู้พอเห็นได้ แต่ทิฏฐิมานะมันไม่ลดลง
 พอไปอยู่กับหลวงปู่มั่นแล้ว ทิฏฐิมานะ ความถือตัวถือ
 ตนนี้ มันหายหมด จึงได้ยึดเอาท่านเป็นครูบาอาจารย์

นี่! หลวงพ่อมาซึ่งคำพูดท่านที่ตรงนี้

คำสอนหลวงปู่เสาร์

มันมีอยู่คำหนึ่งที่หลวงพ่อบอกจำไม่ลืมสักที คำสอนของท่าน (หลวงปู่เสาร์) เวลาไปปรนนิบัติท่าน ท่านจะพูดขึ้นมาลอยๆ

“เวลานี้จิตข้ามันไม่สงบ มันมีแต่ความคิด”

ก็ถามว่า “จิตฟุ้งซ่านหรืออย่างไร ท่านอาจารย์”

“อ้าว! ถ้ามันเอาแต่หยุดนิ่ง มันก็ไม่ก้าวหน้า”

กว่าจะเข้าใจความหมายของท่านก็ต้องใช้เวลาหลายปี ท่านหมายความว่า จิต เวลาปฏิบัติ เวลามันจะหยุดนิ่ง ปล่อยให้มันนิ่งไป อย่าไปรบกวนมัน ถ้าเวลามันจะคิด ปล่อยให้มันคิดไป เราเอาสติตัวเดียวเป็นตัวตั้ง เป็นจุดยืน

ในเมื่อมาศึกษาตามพระคัมภีร์ ในบางแห่งท่านก็อธิบายไว้ว่า ฌานมีอยู่ ๒ อย่าง อย่างหนึ่งจิตสงบนิ่ง รู้ในสิ่งๆ เดียว เรียกว่า อารัมมณูปนิชฌาน มีแนวโน้มไปในฌานสมาบัติแบบฤๅษี อีกอย่างหนึ่ง พอจิตสงบลงไปนิดหน่อย แล้วสงบลึกลงไปจนกระทั่งร่างกายตัวตนหาย เมื่อจิตถอนจากสมาธิมาอยู่ในระดับที่รู้สึกว่ามีกาย ความรู้ ความคิดมันก็ฟุ้งๆ ขึ้นมาอย่างกับน้ำพุ ซึ่งนักปฏิบัติส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้เข้าใจว่าจิตฟุ้งซ่าน อันนี้มันเป็นสมาธิหรือเป็นฌานที่มีวิตก วิจารณ์ ความคิดเป็นวิตก สติที่รู้พร้อมอยู่ในขณะนั้นเรียกว่าวิจารณ์ จิตมีวิตก วิจารณ์ มันก็เป็นจุดเริ่มของฌาน หนักๆ เข้ามันก็เกิดกายเบา จิตเบา กายสงบ จิตสงบ เกิดปีติ เกิดความสุข ความคิด ความรู้ มันก็ยิ่งผุดขึ้นมามาก พอไปถึงจุดๆ หนึ่ง จิตมันอาจจะแบ่งเป็น ๓ มิติ มิติหนึ่งคิดไม่หยุด อีกมิติหนึ่งจ้องมองดูอยู่ อีกมิติหนึ่งนิ่งเฉย อยู่ในท่ามกลางของร่างกาย

ตัวคิดไม่หยุด คือ จิตเหนือสำนึก
 ตัวที่จ้องมองหรือเฝ้าดู เป็นตัวสติ ผู้รู้
 ตัวที่นิ่งเฉยอยู่ เป็นตัวจิตใต้สำนึก ตัวคอยเก็บผลงาน

เมื่อจิตสงบละเอียดลงไปจนกระทั่งรู้สึกว่าร่างกายตัวตนหาย เหลือแต่จิตดวงเดียว จิตจะไปนิ่ง สว่าง โดดเด่น สภาวะทั้งหลาย ที่เป็นอารมณ์สิ่งรู้ของจิต มันจะมีปรากฏการณ์ เกิดขึ้น ดับไป เกิด ขึ้น ดับไป แล้วจิตนั้นหาได้หวั่นไหวต่อเหตุการณ์นั้นไม่ เหมือนๆ กับ ว่า สิ่งรู้ของจิตแยกออกเป็นประเภทหนึ่ง จิตก็อยู่อีกประเภทหนึ่ง เหมือนไม่มีความสัมพันธ์กัน และสิ่งนั้นมันมาจากไหน ก็จิตตัวนั้น แหละมันปรุแงแต่งมา ปรุแงแต่งขึ้นมาแล้ว มันไม่มีอุปาทานความ ยึดมั่นถือมั่น มันจึงไม่เกิดความยินดีเกิดความยินร้าย

๗๒

เพราะฉะนั้น ในคำสอนท่านจึงว่า ปัญญาพานักขันธา ทุกขา การยึดมั่นถือมั่นในเบญจขันธ์เป็นทุกข์อย่างยิ่ง คือในขณะที่นั้นจิต ไม่ได้ยึดในเบญจขันธ์แล้ว วิญญาณตัวรู้ก็ไม่ยึด ความรู้ทั้งหลายก็ไม่ยึด เพราะฉะนั้น มันจึงแยกกันโดยเด็ดขาด จิตที่มีลักษณะเป็น อย่างนี้ ถ้าพูดตามภาษาปริยัติเรียกว่า วิสังขาร ถ้าหากว่าจิตเกิด ความรู้ความเห็นขึ้นมาแล้วไปหวั่นไหวต่อความรู้ นั้น เป็น สังขาร อนิจจา สังขารไม่เที่ยง

หลวงปู่พื้นสอนให้พิจารณาทุกข์ตอนป่วย

ตอนหลวงพ่ป่วยเป็นวัณโรค หลวงปู่พื้นสอนว่าอย่างนี้

“ทุกข์ อริยสัจจิ่ง มันปรากฏแก่เธออยู่ทุกลมหายใจ เธอไม่ต้องไปคิดพิจารณาอะไรมาหลอกตัวเอง ให้กำหนดสติรู้สิ่งที่มีอยู่ในกายในใจ เวลาที่ปวดของเธอเป็นวัณโรค มันเป็นจุดเกิดของทุกข์ จิตของเธอไปยึดอยู่ที่ปวดเพราะเธอป่วยที่ปวด แต่ความทุกข์มันไปเกิดที่จิต ความเจ็บป่วยเกิดที่กาย แต่จิตไปรับรู้ มันก็เลยกลายเป็นความเจ็บปวด เพราะฉะนั้น ให้ดูสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่าไปไขว่คว้าอะไร”

ภูมิของพระอริยบุคคล

สุทธาวาส ๕ : อวิหา อตัปปา สุทัสสา สุทัสสี อกนิฏฐา พวกนี้เป็นรูปพรหม สุทธาวาส ๕ เป็นที่อยู่ของพระอนาคามี มนุษย์ที่สำเร็จอริยบุคคลชั้นอนาคามี ตายจากมนุษย์ไปเกิดเป็นพรหมในสุทธาวาส ๕ ชั้นใดชั้นหนึ่ง แล้วก็บำเพ็ญเพียรอยู่นั้น สำเร็จอรหัตต์อยู่นั้น ไม่ต้องลงมาเกิดอีก

พระโสดาบัน พระสกทาคามี มาเกิดชาติหนึ่ง ๒ ชาติ ๓ ชาติ ๔ ชาติ ถึง ๗ ชาติ

พระอนาถปิณฑิกเศรษฐี นางวิสาขา ท่านเหล่านี้มีบารมีพอสำเร็จพระอรหัตต์ได้ แต่ไปข้องอยู่ตรงที่ปรารถนาเป็นอุปัฏฐากพระพุทธรเจ้าครบ ๕ พระองค์ ตั้งแต่พระกกุสันโธ โกนาคมนโธ กัสสปโคตโม อริยมตไตรโย มาเป็นอุปัฏฐากพระศรีอาริยมตไตรย์ แล้วจึงจะได้สำเร็จอรหัตต์ ตอนนีท่านพักรออยู่ที่ชั้นดุสิต

พระนางสิริมหามายาอยู่ชั้นดุสิต แต่ตอนพระพุทธรเจ้าไปเทศน์โปรด ทรงเทศน์ที่ชั้นดาวดึงส์ เพื่อให้พระมารดาเสด็จจากชั้นดุสิต มาฟังเทศน์ที่ชั้นดาวดึงส์เพื่อจะให้เกิดบุญเกิดกุศลมากขึ้น จากนั้นจึงกลับคืนสู่ชั้นดุสิต

ชั้นดุสิตยังเป็นกามาวจร แต่เป็นทิพย์ ส่วนผู้ที่ละกามราคะแล้วเป็นพระอนาคามี

ทำไมพระโสดาบันไม่เข้าพระนิพพานทันที

ผู้ที่สำเร็จพระโสดาบันมีบารมีที่จะสำเร็จจอร์หันต์ได้ทุกองค์ แต่ที่เข้าพระนิพพานไม่ได้มันข้องอยู่อย่างหนึ่ง การตั้งปณิธานปรารถนาว่าจะเป็นอะไร เช่นอย่างพระนางสิริมหามายา ปรารถนาเป็นแม่พระพุทธรเจ้าครบ ๕ พระองค์ ก็ต้องรอเป็นแม่ของพระศรีอารีย์ นางวิสาขาหรืออนาถบิณฑิกคฤหบดีก็ปรารถนาเป็นอุปัฏฐากพระพุทธรเจ้าครบ ๕ พระองค์ ต้องรออุปัฏฐากพระศรีอารีย์ แล้วจึงจะสำเร็จพระนิพพาน

องค์อื่นๆ ที่ไม่สำเร็จก็เช่นเดียวกัน ท่านมีปณิธานความปรารถนาพร้อมกับใครสักคนใดคนหนึ่งเอาไว้ ว่าจะต้องร่วมกันไปถึงโน่นถึงนี่ อะไรทำนองนี้

๗๕

ท่านเหล่านี้ (พระนางสิริมหามายา นางวิสาขา อนาถบิณฑิกคฤหบดี) ได้พระโสดาบันมาตั้งแต่เป็นแม่หรืออุปัฏฐากของพระพุทธรเจ้าองค์แรกในภัทรภนี้ ที่ว่านางวิสาขาสำเร็จพระโสดาบันอายุ ๗ ขวบนี้ มันไม่ใช่สำเร็จอายุ ๗ ขวบในชาตินี้ภพนี้ ผู้ที่สำเร็จพระโสดาบัน จะรู้ว่าตัวเองเป็นพระโสดาบันได้อย่างแท้จริง ต้องอายุครบ ๗ ขวบ

สมัยก่อน ทำไมในเมืองไทยเรา呢 พอดีอายุครบ ๗ ขวบ เกณฑ์ให้เข้าโรงเรียน ก็อาศัยหลักนี้ มาปัจจุบันนี้ พอมันเดินได้ พุดได้ ส่งเข้าโรงเรียนแล้ว

ท่านว่าพระโสดาบันถึงกระแสพระนิพพาน แล้วก็รู้ว่าพระนิพพานคืออะไรด้วย พระโสดาบันเป็นผู้เที่ยงตรงต่อพระนิพพาน แล้วพระโสดาบันจะไม่ทำผิดศีล ๕ พระโสดาบันโกรธเป็น แต่ไม่ผูกพยาบาทอาฆาต พระโสดาบันโลกเป็น แต่ไม่อิจฉาดาร้อนใคร

หลวงพ่อมาทีความหมายของคำว่า “โสดาบันนะ” โสตะ แปลว่า การฟัง บันนะ แปลว่า ถึง ถ้าแปลตามศัพท์ แปลโดยพยัญชนะ “ผู้ถึงซึ่งการฟัง” แต่แปลโดยอรรถ “ผู้ฟังได้” ใครพูดดีฉันฟังได้ พูดผิดฉันฟังได้ พูดถูกฉันฟังได้ ฉันจะไม่ขัดคอใคร แต่ว่าอะไรผิดถูกอะไรเป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ ฉันจะพิจารณาโดยปัญญาของฉัน ฉันจะไม่ยอมเถียงใคร

อันนี้มันได้ในตัว สักกายทิฏฐิ แปลว่า ความเห็นเข้าข้างตัว ทุกสิ่งทุกอย่างถือว่าตัวถูกหมด ใครจะว่าอย่างไร ถ้ามันไม่ตรงกับความคิดความเห็นของตัวเอง ผิดหมด นี้ พระโสดาบัน เรื่องอย่างนี้จะไม่มี

...พระโสดาบัน เอกพีชี เกิดชาติหนึ่ง เกิด ๓ ชาติ เกิด ๗ ชาติ เป็นอย่างยิ่ง เพราะภูมิจิตที่ละเอียดหรือไม่ละเอียดต่างกัน

ภูมิจิตพระอนาตามี

พระอนาคามียังมี *มานะ* อยู่ แต่มันเป็นของละเอียด แต่ความสำคัญต่อน้ำเหนือเขา ในพระอนาคามีไม่มี แต่ท่านมีมานะของท่านอย่างหนึ่งนั่นแหละ

มานะ เป็นภูมิของพระอรหันต์จะตัดขาดได้ อวิชชาก็ยังอยู่ พระอนาคามีก็ยังมีความเห็นไม่ลงรอยกับแนวทางอริยมรรคในขั้นนี้ คือ ในขั้นนรหัตตมรรค ท่านยังขงใจสงสัยอยู่ เพราะความขงใจสงสัยก็จัดเป็นมานะประเภทหนึ่ง คือ ยังไม่เห็นด้วยอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นจึงยังขงอยู่ ไม่ใช่มานะแบบสำคัญว่าตนดีกว่าเพื่อน หรืออะไรทำนองนี้ คือว่าทิวภูมิมันยังไม่ลง ยังไม่ลงสนิท คือ การพิจารณามันยังไม่แตก ยังมีความขงใจอยู่ บางสิ่งบางอย่างที่มันละเอียดนี้ มันยังขงอยู่ เพียงแต่สงสัยว่า นี่มันใช่หรือเปล่า ใช่หรือไม่ใช่ มันก็จัดเป็นพวกมานะแล้ว

๗๖

พระอนาคามียังตัดสังโยชน์ละเอียดไม่ได้อีก ๕ เพราะภูมิจิตของท่านละเอียด บางที่ท่านอาจจะเข้าใจผิดว่าท่านสำเร็จแล้ว นี่ก็เป็นมานะเหมือนกัน แต่มานะที่ปฏิบัติไปสำคัญว่าตัวดีกว่าเพื่อนกว่าฝูง หรือไปชมคนโน้นคนนี่นี้ ท่านไม่มีแล้ว

ความที่จิตคิดมาก คนทั้งหลายว่าจิตฟุ้งซ่าน ภูมิจิตของพระอนาคามีนี้ ถึงแม้ว่าจิตท่านจะฟุ้งซ่าน ก็ไม่มี *ปฏิกะ* *กามราคะ* *ปฏิกะ* ไม่มี ฟุ้งนี้มันฟุ้งๆ ไป ความยินดีความยินร้ายไม่มี

พระอรหันต์ก็จิตฟุ้งเหมือนกัน ฟุ้งด้วยความรู้ ด้วยสติปัญญา แต่ความรู้สึกหงุดหงิดรำคาญในความคิดความอ่านของท่านไม่มี ความยินดีไม่มี ความยินร้ายไม่มี จิตของพระอรหันต์สักแต่ว่ากิริยา คิดก็เป็นแต่เพียงกิริยาจิต

พระอนาคามียังหลงสังขารอันละเอียดอยู่ ...กามราคะ ปฏิฆะ
 ท่านหมดไปแล้ว ที่ท่านต้องไปเกิดเป็นพระพรหมมีรูป (รูปพรหม)
 อันนั้นมันเป็นวิสัยของพระอนาคาเป็นอย่างนั้น ท่านไปเกิดในพรหม
 โลกชั้นสุทธาวาส แล้วก็ไม่ต้องกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ บำเพ็ญเพียร
 ต่ออยู่นั้น ก็ได้สำเร็จอรหัตต์ ทีนี้ถ้าหากว่าท่านไปเกิดเป็นพรหมชนิด
 ที่ไม่มีรูป (อรูปพรหม) ท่านก็ไม่มีโอกาสได้บำเพ็ญต่อ เพราะว่าการ
 บำเพ็ญธรรมนี้มันต้องอาศัยกายเป็นหลัก

กามราคะ เป็นกิริยาอาการของจิตที่มีความกำหนัด ซึ่งจะ
 มีรูปก็ตาม ไม่มีรูปก็ตาม ในความรู้สึกนี้มันก็เกิดความกำหนัด แต่
 รูปราคะนี้ ความกำหนัดในรูป คือมันต้องเห็นรูป แล้วมันจึงเกิด หรือ
 จิตคิดถึงรูปที่เราชอบ มันก็เกิด

ปฏิฆะ ความหงุดหงิดใจ มันเป็นจุดเริ่มของความโกรธ
 กามราคะเป็นจุดเริ่มของความกำหนัดยินดี ปฏิฆะเกิดจากไหน มัน
 เกิดจาก *อหิริ* คือความไม่ยินดี กามราคะเกิดจาก *รติ* คือความยินดี

อรูปราคะ ความยินดีในอรูป หมายถึงจิตที่ไปยินดีใน
 อรูปฌาน เช่นอย่างพรหมไม่มีรูป พรหมนี้มี ๒ ประเภท รูปพรหม
 อรูปพรหม พวกอรูปพรหมนี้ติดในความไม่มีรูป จึงไปเกิดเป็นอรูป-
 พรหม การบำเพ็ญเพียรของเขา บำเพ็ญไปสู่ความไม่มีรูป

กฏที่แตกต่างกันของพระอรหันต์

วิถีทางดำเนินจิตนี้ ก็มีละเอียดมีหยาบกว่ากัน

พระอรหันต์บางท่านบำเพ็ญสมณะมาจนกระทั่งจิตสงบละเอียด แล้วจึงมาเจริญวิปัสสนา แต่บางท่านเจริญวิปัสสนาล้วนๆ พวกเจริญวิปัสสนาล้วนๆ นี้ จิตไม่สงบละเอียดลึกซึ้ง อาจจะเป็นเพียงแต่ว่าฝึกสติ ให้อยู่อยู่กับเรื่องชีวิตประจำวันตลอดเวลา ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทานอาหาร ดื่มน้ำ พุด คัด โอกาสที่จิตจะเข้าฌานลึกๆ ไม่มี เพราะความสำเร็จอรหันต์นี้ ตอนที่จิตอยู่ในสมาธิลึกๆ ไม่สำเร็จ จะสำเร็จเมื่อจิตถอนออกมาอยู่ต้นๆ สมาธิขั้นขณิกสมาธิหรืออุปปจารสมาธิ เช่นอย่างพระอานนท์ บำเพ็ญเพียรมาจนกระทั่งหนักหนา จนรู้สึกเหน็ดเหนื่อย พอมานึกว่าเราเหน็ดเหนื่อยเต็มทีแล้ว จะพักผ่อนเสียหน่อย พอเอนกายลงไปครึ่งนอนครึ่งนั่ง ไม่ได้ตั้งใจจะกำหนดจิตเข้าสมาธิเลย พอจิตแว็บไปนิดหนึ่ง ขณะจิตเดียวเท่านั้น ได้สำเร็จพระอรหันต์

๗๘

เพราะฉะนั้น กุมิจิตกุมิใจ กุมิญาณ กุมิฌาน อะไรต่างๆ นี้ จึงได้แตกต่างกัน บางท่านก็สำเร็จวิชา ๓ บางท่านก็สำเร็จปฏิสัมภทา ๔ บางท่านก็สำเร็จอิทธิฤทธิ์ ๖ (อภิญญา ๖) อะไรทำนองนั้น แต่ส่วนใหญ่พระอรหันต์ทั้งหลายนี้จะสำเร็จได้เป็นบางอย่างเท่านั้น แต่พระพุทธเจ้านี้สำเร็จได้หมดทุกอย่าง ปฏิสัมภทา ๔ วิชา ๓ แล้วก็วิชา ๘ อภิญญา ๖ นี้ พระพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบ แต่พระอรหันต์สำเร็จได้เป็นบางอย่าง

พระอรหันต์ยังร้องไห้ ยังโกรธอยู่หรือ

(ลูกศิษย์หลวงพ่อซึ่งเป็นนักปฏิบัติได้นำกำไลหยกเสียมทองไปถวายบูชาพระเจดีย์ที่บรรจุพระธาตุพ่อแม่ครูอาจารย์ แล้วเกิดปิติ ร้องไห้สะอึกสะอื้นอย่างรุนแรง มีผู้ตำหนิว่า ปฏิบัติมาขนาดนี้ ทำไม ยิ่งขาดสติ เกิดปิติรุนแรงแบบนี้ จึงมากราบเรียนถามหลวงพ่อกว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้ปฏิบัติจะเกิดปิติรุนแรงเช่นนั้น)

หลวงพ่อก็ให้คำตอบว่า

“เป็นไปได้ พระอรหันต์ก็ร้องไห้ได้ การร้องไห้มันเป็นกิริยาของกายต่างหากเล่า ไอ้ตัวร้องไห้มันก็ร้องไป ไอ้ตัวที่นิ่งเฉยอยู่มันก็นิ่ง ใครไปทำก้อย่างนั้นแสดงว่าภาวนาไม่เป็น”

พระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระปุกุชนโศกเศร้าเสียใจ พระอรหันต์ได้ธรรมสังเวช ธรรมสังเวชนี้แหละมันทำให้น้ำตาไหล ไม่ใช่ว่าพอสำเร็จอรหันต์แล้ว มันจะไม่มีอะไร มันก็เหมือนกับปุกุชนธรรมดานี้แหละ แต่สิ่งที่จะให้ท่านเกิดกิเลสเมื่อก่อนนี้มันหมดไป แต่ความตื้นตัน ความปิติต่างๆ นี้ มันเป็นองค์ประกอบของสมาธิ มันก็ต้องมีอยู่เป็นเรื่องธรรมดา อากาการปิตินี้เป็นอาการที่จิตได้สัมผัสพระสัทธรรม

“หลวงปู่โกรธเป็นไหม”

“โกรธเป็น แต่ไม่เอา”

อันนี้คือคำตอบของหลวงปู่ดุลย์ คือมันแสดงความรู้สึกขึ้นมาเฉยๆ ว่าโกรธ แล้วท่านก็ไม่เอา

ผู้ที่เป็นพระอรหันต์จริงๆ เวลาท่านกำหนดจิตรู้อารมณ์นี้ จิตก็ปรุแงแต่เหมือนๆ กับคนธรรมดา ที่นี้ภายในสมาธินี้มันก็เกิด นิमितขึ้นมา ถ้าท่านรู้เรื่องอดีตชาติ ท่านก็แสดงอาการร้องให้ออกมา ร้องให้ในสมาธิ แต่ร้องให้น้ำตาไม่ออก

ส่วนคนที่จิตยังไม่พ้นกิเลส พอได้นิमितว่าชาติก่อนนี้เราไป เกิดเป็นอันนั้น ได้ไปทะเลาะตบต่อยตีกันที่ตรงนั้น พอรู้สึกอย่างนั้น ก็ลุกขึ้นมากระโดดโขมงโงงเงง

ความรู้ของพระอรหันต์นี้ ท่านรู้ว่า ชาตินั้นท่านเป็นอย่างนั้น ได้ทะเลาะเบาะแว้งกับคนนั้นคนนี้ มันก็แสดงอาการโกรธเคียดขึ้นมา แต่ความโกรธ ความเคียด กับจิตของท่าน มันแยกกันเป็นคนละส่วน เหมือนๆ กับบางครั้งที่จิตของเรามีอารมณ์เกิดขึ้นๆ แต่มันเป็นกลาง เฉย สิ่งรู้เป็นแต่เพียงอารมณ์จิต แล้วตัวเองที่ไม่ได้ไปสวมสอดเข้าไป ในเรื่องนั้น มันแยกเป็นคนละส่วน ผู้ที่รู้ยังไม่ถึงแก่น พอรู้เข้ามาพับ ก็สำคัญว่าตัวเองอยู่ในปัจจุบันนั้น

เช่นอย่างพระองค์หนึ่ง เป็นหัวหน้าพระ ๓๐ รูป อุบาสิกา คนหนึ่งเป็นอุปัฏฐากอยู่ ภายหลังอุบาสิกาพึ่งเทศน์ฟังธรรมจาก พระเหล่านั้นแล้วได้สำเร็จพระโสดาบัน พอท่านได้สำเร็จพระโสดาบัน ท่านก็ตรวจสอบดูพระของท่านว่าท่านองค์ไหนได้บรรลุคุณธรรมหรือ เปล่า พอเสร็จแล้วก็รู้ว่ายังไม่บรรลุ ชัดช่องอะไร ชัดช่องรสอาหาร บางท่านชอบเปรี้ยว ชอบเผ็ด ชอบมันอะไร ไม่ได้ตามใจ มันก็ไป ช้องอยู่ที่ตรงนั้น เมื่อท่านรู้แล้วว่าองค์ไหนชอบอะไร ท่านก็ทำให้ ถูกใจหมด พอตอนกลางคืนนี้ขึ้นมาอยากฉันอย่างนั้น ตื่นเข้า มา แล้ว หนักๆ เข้าพระอายุ พวกนี้ไปกราบทูลพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าก็ถามว่า “ทำไมถึงอุบาสิกามาเสียแล้ว”

พระหัวหน้าที่กุลพระพุทเจ้าว่า “อยู่ด้วยไม่ได้หรอก คิดอะไรก็รู้หมด... อาย”

พระพุทเจ้าท่านก็บอกว่า “เขาเป็นมารดาของพวกเธอมาหลายภพหลายชาติแล้ว มาชาตินี้ เขานั่นแหละจะช่วยให้พวกท่านได้สำเร็จพระนิพพาน กลับมาอยู่กับเขาเสีย”

พระทั้งนั้นก็กลับไปอยู่กับอุบาสิกา พอกลับมาที่สำรวมจิต สำรวมใจพิจารณาปัจจุเวกขณะ ขจัดความชอบหรือไม่ชอบออก ทำจิตให้เป็นกลาง ไม่ให้ยินดีในร้ายในรสอาหาร จึงได้สำเร็จอริยมรรค อริยผลขึ้นมา ลูกน้องได้สำเร็จพระโสดาบัน อุบาสิกาได้สำเร็จพระสกทาคามี ไปๆ มาๆ พระทั้งหลายได้สำเร็จพระอรหันต์ อาจารย์ใหญ่สำเร็จเพียงแค่พระโสดาบัน อุบาสิกาก็พิจารณาดูว่า พระเราสำเร็จแล้ว แต่อาจารย์ใหญ่สำเร็จหรือยัง... ยังไม่สำเร็จ

๕๒

อยู่มาวันหนึ่ง ภูมิจิตอาจารย์กำลังเริ่มก้าวหน้าจนได้บรรลุบุพเพนิวาสานุสติญาณ ก็ระลึกขึ้นมาได้ว่า ในชาติหนึ่งภพหนึ่ง อุบาสิกาคณนี้เป็นภรรยาของท่าน แล้วไปคบกับโจร พอท่านไปรู้อย่างนั้น ท่านก็โกรธขึ้นมาอย่างแรง โกรธชนิดที่ว่าจิตกับอารมณ์แยกกันไม่ออก อุบาสิกาก็ส่งกระแสดิจไปเตือน “ระลึกต่อไปอีกชาติหนึ่ง พระคุณเจ้า” พอระลึกไปอีกชาติหนึ่ง ไปรู้ว่า ชาตินั้นท่านผู้นี้ถูกโจรจับมันจะฆ่า อุบาสิกานี้ก็เป็นภรรยาของโจร พอโจรมันจะฆ่า ภรรยา ก็ขอร้องว่าอย่าไปฆ่าเขาเลย เขาไม่มีความผิด ก็ถูกปลดปล่อยไป ในเมื่อรู้อย่างนั้นก็มานึกถึงบุญคุณเขา ความโกรธมันก็ระงับลงแล้วในที่สุดก็ได้สำเร็จพระอรหันต์

เพราะฉะนั้น เราโกรธดำตีกันธรรมดาเนี่ยมันไม่สำคัญหรอก โกรธในสมานินี่มันร้ายแรงที่สุด ดีไม่ตีระงับไม่อยู่ กรรมฐานแตก

จิตแยกจากอารมณ์

การแสดงบทบาทออกไปนี่ (แสดงอาการโกรธแต่ภายนอก แต่จิตภายในไม่ได้กระเพื่อมด้วยความโกรธ) มันคล้ายๆ กับว่ามารยา ของจิต เช่นอย่างเราสอนคนที่มันบัญญัติที่อ่อนโยน มันไม่จำ มัน ไม่เข็ด มันไม่หลาบ ก็อย่างที่เขารู้ว่าหลวงปู่มหาบัวดูนั่นแหละ แบบ เดียวกัน

(อาการปิติในสมาธิ) บางทีมันน้ำตาไหล มันร้องไห้เป็น เสียงออกมาจริงๆ แต่ว่าตัวร้องไห้มันก็ร้องไป ตัวหนึ่งมันก็นิ่ง ลักษณะ ของมันจะเป็นอย่างนั้น อันนี้เรียกว่า จิตมันรู้ทันปิติ รู้ทันอารมณ์ ปิตีก็คืออารมณ์ ทีนี้ในเมื่อมีอะไรรุนแรงขึ้นมา มันก็แยกตัวพับ คล้ายๆ กับว่ามันทำทนายว่า อยากร้องก็ร้องไปสิ ไม่ใช่เรื่องของฉัน ทีนี้ตัวจิต ได้สำนึกมันก็นิ่งเฉย

๘๒

อันนี้หลวงปู่เคยร้องไห้มาแล้ว ไปสวดมนต์ในวังครั้งแรก พอไปถึงแก่งคอย ก็ไปนึกถึงว่าพ่อตายอยู่ที่ไหน จะกำหนดจิตอุทิศ ส่วนกุศลให้พ่อสักหน่อย พอกำหนดไปพับ มองไปข้างหน้า สายตา มันพร่า แล้วก็เห็นตาแก่คนหนึ่งแบกเด็กน้อยลอยผ่านหน้าไป พอกลับ สายตาไป จิตสำนึกก็คิดว่า พ่อแบกเรามาตั้งแต่เด็ก แล้วมันก็ร้องไห้ สะอึกสะอื้นขึ้นมาทันที คนที่นั่งมาในรถเขาก็ถามว่า หลวงปู่เป็น อะไร ก็ตอบเขาว่า เฉยๆ เดียวก็รู้ พออาการอย่างนั้นหายไป ก็เล่า ให้เขาฟัง

ปิติมันเกิดจากกายต่างหากเล่า เช่นอย่างเรามีเรื่องขำขันนี้ เราหัวเราะจนใส่ขดใส่แข็ง เราเมื่อยเกือบตาย เราไม่ยอมหัวเราะ

แต่มันก็อดไม่ได้ นั่นคือความเป็นเองของร่างกาย อันนี้มันได้หลักมาจากว่า ภายในตัวของเราเนี่ย สมองเป็นผู้สั่งกาย กองบัญชาการในสมองที่มันสั่งการออกมาเนี่ย ให้ร่างกายมันเตี้ย ให้ร่างกายมันโต ให้ร่างกายมันสูงโย่งอย่างพระสูงที่วัดสะพานสูง อันนี้เป็นเรื่องของสมองทั้งนั้น ทีนี้สมองอันนี้ คำสั่งของสมองอยู่ที่จิตดวงนี้ ทางหลักของการสะกดจิตเขาเรียกว่า จิตอิสระ จิตอิสระดวงนี้คอยบังคับดูแลและใช้เครื่องจักรกลไกต่างๆ ในร่างกายให้ทำงานให้แก่เราอย่างตรงไปตรงมา

ถ้าพูดถึงเรื่องจิตและสรีรศาสตร์ ฝรั่งเศสศึกษาได้ละเอียดกว่าเรา ของเราศึกษาแต่ด้านจิตด้านเดียว แต่เรื่องสรีรศาสตร์ไม่ได้ศึกษา ก็เพียงแค่ฟังอาการ ๓๒ แต่ไม่ได้ตีความหมายว่าอะไรเป็นอะไร มีประโยชน์อย่างไร ความคิดอะไรนี้ เราก็ก็นึกว่ามาจากจิตอย่างเดียว แต่จิตอย่างเดียวมันคิดไม่เป็น ต้องอาศัยประสาททางสมอง เราจะรู้แจ้งเห็นชัดต่อเมื่อเราเข้าสมาธิแล้วร่างกายตัวตนหายไป จิตมันก็ได้แต่นิ่งอยู่เฉยๆ จิตที่นิ่งอยู่เฉยๆ เนี่ยมันรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้เหมือนกัน แต่มันพูดไม่เป็น แต่พอมาสัมพันธ์กับร่างกายปั๊บ พอรู้เห็นอะไร มันจะพูดออกมาทันทีว่าอะไรเป็นอะไร

ปัญญาพระปัจเจกไม่กว้างขวางเท่าพระพุทธเจ้า

ความเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้านี้ การตรัสรู้ของท่าน สติปัญญาของท่านไม่กว้างขวางเหมือนพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านก็สอนให้ตั้งอยู่ในศีลในธรรมอะไรพวกหมู่นี้ เล็กๆ น้อยๆ ท่านสอนอยู่เหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการให้พรมากกว่า พระปัจเจกพุทธเจ้าเข้าฌานสมาบัติ ๗ วัน ๑๕ วัน เพิ่งออกจากฌานสมาบัติแล้วไปโปรดใคร ผู้นั้นเห็นผลในปัจจุบัน แล้วทำไมจึงเห็นผลในปัจจุบัน ผู้ที่ท่านจะโปรด ท่านรู้อยู่แล้ว ถ้าโปรดแล้วจะได้สำเร็จผลในปัจจุบัน ไม่ใช่ที่ท่านจะไปเที่ยวโปรดสุมสี่สุมห้าจะสำเร็จหมด ไม่ใช่อย่างนั้น ท่านรู้แล้ว ท่านจึงไปโปรด

๘๕

ท่านอาจารย์หลวงปู่เสาร์ นี่ก็เป็นสาวกแบบชนิดที่ว่า เป็นพระปัจเจก ท่านสอนธรรมนี้ ท่านไม่พูดมาก ท่านชี้ว่า ทำอย่างนี้ๆ แต่ว่าการปฏิบัติของท่านนี้ ท่านเอาการปฏิบัติแทนคำสอนด้วยปาก ผู้ที่ไปอยู่ในสำนักท่าน ก่อนอื่น ท่านจะฝึกสอนให้จำวัด ๔ ทุ่ม ตี ๓ ข้อแรกนี่ต้องทำให้ได้ บางทีก็ลองๆ เรียนถามท่าน ทำไมหลวงปู่จึงสอนอย่างนั้น

การนอนเป็นเวลา ตื่นเป็นเวลา ฉับเป็นเวลา อาบน้ำ เข้าห้องน้ำห้องส้วมเป็นเวลา มันเป็นอุบายสร้างพลังจิต แล้วทำให้เรามีสัจจะความจริงใจ แต่นักปฏิบัติทั้งหลายไม่ได้คำนึงถึงเรื่องนี้ แม้แต่พวกนักสะกดจิตเขาก็ต้องยึดหลักอันนี้ นอนเป็นเวลา ตื่นเป็นเวลา กินเป็นเวลา เข้าห้องน้ำห้องส้วมเป็นเวลา อาบน้ำเป็นเวลา

พระพุทธเจ้าและพระอรียเจ้าติดมากกว่าปุถุชน

พระอรียเจ้าอยู่ด้วยสติ สติของท่านแก่กล้า สติมันจะคอย
 จ้องอยู่เสมอ ที่นี้ความคิดอ่านหรือความคิดอะไรต่างๆ นี้ ความคิด
 ของพระอรียเจ้าหรือของพระพุทธเจ้านี้ยิ่งมากกว่าสามัญชนธรรมดา
 อย่างคัมภีร์พระไตรปิฎก เป็นตัวบาลี ๔๕ เล่ม หนาขนาดนี้ นัก
 ปราชญ์ท่านยังกล่าวว่า คำสอนของพระพุทธเจ้า เราเก็บได้อย่าง
 มากเพียง ๑๐ เพอร์เซ็นต์ ที่เราเก็บไม่ได้นี้ ๙๐ เพอร์เซ็นต์ แสดง
 ว่าพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์มีความคิดมาก แต่ท่านสักว่าแต่เป็น
 กิริยาจิตเท่านั้น การทำ การพูด การคิดอะไร ก็เป็นแค่เพียงสักว่า
 กิริยา

พระอรหันต์เข้าสังคม ท่านก็หัวเราะเป็น แต่พระพุทธเจ้านี้ ๘๕
 ไม่เคยหัวเราะ ถ้าหัวเราะขึ้นมาที่ไรละก็ พระอรานนท์ก็ต้องถามว่ามี
 เหตุอะไร ถ้ายิ้มๆ ออกมา พระอรานนท์จะถามว่ามีเหตุอะไร ถ้า
 พระองค์ทรงยิ้ม ก็แสดงว่าจะมีใครสักคนหนึ่งโดนบาปกรรมอย่าง
 หนัก

บารมีของพระพุทธเจ้าไม่เท่ากัน

(มีผู้กราบเรียนถามหลวงพ่อกว่า พระศรีอาริย์ กับ พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน มีบุญบารมีเท่ากันหรือไม่)

... บุญ ถ้าจะมากำหนดหมายถึงความเป็นอยู่ หรือสมบัติในปัจจุบัน ในช่วงชีวิตของท่าน เรียกว่าเกี่ยวกับโลกๆ พระศรีอาริย์ท่านก็มีบุญบารมีมากกว่า แต่ความเป็นพระพุทธเจ้านี้เสมอกัน

พระศรีอาริย์นี้ อายุท่านก็ดี บริษัทในศาสนาของพระองค์นี้ สม่ำเสมอกันหมด พระศรีอาริย์มีอายุตั้งหลายหมื่นปี พระพุทธเจ้ามีอายุเพียงแค่ ๘๐ ปี อันนี้แสดงว่าพระศรีอาริย์มีบุญมากกว่าพระพุทธเจ้าองค์นี้ ความมีอายุยืนนี้ก็เป็นบุญอันหนึ่ง ท่านบำเพ็ญบารมีมาเยอะ

พระพุทธเจ้าบางองค์ก็ ปัญญาธิกะ สัทธาธิกะ วิริยาธิกะ*

---

*พระพุทธเจ้า ประเภท ปัญญาธิกะ บำเพ็ญบารมี ๔ อสงไขยกับแสนมหากัป (พระสมณโคตม)

สัทธาธิกะ บำเพ็ญบารมี ๘ อสงไขยกับแสนมหากัป

วิริยาธิกะ บำเพ็ญบารมี ๑๖ อสงไขยกับแสนมหากัป (พระศรีอาริย์เมตไตรย์)

การสร้างจิตให้มีพลังตามหลักของพระพุทธเจ้า

สำนักกรรมฐานในเมืองไทยนี้ สอนแบบไหน พอเห็นไหมว่า เขาสอนกันแบบไหน บางสำนักก็เอาสะกตจิตมาแทรก บางสำนักก็เอาอำนาจเบ็องบน พระอินทร์ พระพรหม หรือผู้วิเศษทั้งหลาย เข้ามาช่วยพลังจิต ซึ่งมันขัดกับหลักของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้ามีแต่ให้หาอุบายสร้างจิตของตนเองให้มีพลังเหนือพลังต่างๆ

सानใจ ต่างสี
แม้มีใจ ต่างสาย
ร่วมเกิดแก่ เจ็บตาย
ร่วมในดิน เดียวกัน

๘๘

เชาว์ อัศว

- ๑ ประติมากรรม หลวงพุด จานियो
โดย กิตติชัย ตริรัตน์วิชา
- ๒ ออกแบบปกโดย เชาว์ อัศว

การเทศน์ การแสดงธรรมนี้
เราถือว่า เราไม่ได้สอนคนอื่น
แต่เรามานั่งให้คนอื่นสอบไล่เรา
แล้วเราก็อสอนเราเอง

พึงธรรมะ
พึงหัวใจตัวเองหนักที่สุด
อย่าไปเที่ยวหาพึ่งจากคนอื่น

หลวงพ่อกุส จานโย